

embert az uzsoráshoz bemenni. Rövid idő múlva az ismeretlen újból kijött. Arcán kétségbeesés és levertség látott. Az orvos érdeklődve figyelte. Az idegen besurrant a gyártelepre. Nemsokára a gyártelep udvaráról jajkiáltás hallatszott. Erre az orvos szintén bement az udvarra, ahol az idegent pillantotta meg, aki széjjelzúzott tagokkal hevert a kövezeten. Mellette puska feküdt. Még eszméletnél volt és az orvosnak röviden elmondta az eseményeket, melyek mindenben egyeztek azzal, amit annakidején a rendőrség megállapított, kivéve azt, hogy lövést az uzsorásra nem tett, mert célzás közben erősen kihajolt az ablakon és — még mielőtt puskáját elsütötte volna — egyensúlyát veszítve, lezuhant. Az idegen az orvos karjai közt halt meg. Ezután az orvosnak saját szörnyű helyzete jutott eszébe. A véletlenkinálta kitünő alkalom őt — aki ilyen megoldásra soha, még álmában sem gondolt — cselekvésre ösztökélte. Felrohant a puskával a harmadik emeletre, onnan egy lövéssel leterítette az uzsorást, majd visszatért a halotthoz, mellé fektette a puskát és eltávozott. Arra számított, hogy a rendőrség az idegent fogja a gyilkosnak tartani és így az ő bűnösségére sohasem derül fény. A tények igazolták, hogy jól számított. A véletlen ilyen játékára a nyomozó rendőrség valóban nem gondolhatott.

Az orvos elmondta még, hogy a halál küszöbén lelkiismerete nem hagyta nyugodni s ezért akart magán a vallomással könnyíteni.

III. FEJEZET.

A BŰNÖSÖK VÉDEKEZÉSE

NYOMA VESZETT BÜNÖZŐK.

A bűncselekmények elkövetői rendszerint nem kerülnek el sorsukat, előbb-utóbb hurokra kerülnek és elveszik méltó büntetésüket, de előfordulnak olyan esetek is, mikor a bűnösöknek nyoma vész. Itt van pl. Kecskeméti, akiről azóta, hogy a félmilliónyi sikkasztott pénzzel útjára indult, — a képzeletszülte találgatásoktól eltekintve — soha többé nem hallottunk. Lehet, hogy más néven ma is él valahol, tiszteletben, becsülésben, népes családja körében, amelynek tagjai a régi kiletét és múltját nem is sejtik.

A következő rövid történet igazolja ezt a lehetőséget:

Közel három évtizeden keresztül lakott Batáviában egy Jacques Soul nevű gazdag hajótulajdonos. A háború utáni években hatalmas vagyonra tett szert, mégis igen szerény és visszavonult életet élt. Csupán egyetlen emberrel, egy Dican nevű tengerésszel érintkezett. Néhány héttel ezelőtt Soul súlyosan megbetegedett. Beszállították a kórházba. Állapota válságosra fordult, eszméletét vesztette, ezért a kórház hozzátartozóit akarta értesíteni. Dicantól megtudták, hogy Soul többször megemlékezett nővéréről, aki Franciaországban él és Boulogne sur Mer városában virágkereskedése van. Távíratoztak. A válasz meglepő volt. Az asszony azt távíratozta, hogy itt nyil-

ván tévedésről lehet szó, mert egyetlen bátyja még 1899-ben egy vasúti szerencsétlenség alkalmával életét vesztette. Mivel Sour már haldoklott, a rejtélyt haláláig nem lehetett felderíteni. A magyarázatot a végrendelet hozta meg, amelyben Soul elárulta élete titkát.

A végrendeletből kitűnt, hogy Jacques Soul valódi neve Ralph Contsiere volt, aki azelőtt három és fél évtizeddel Franciaországban egy kocsmái verekedés alkalmával a kocsmárost megfojtotta. Napokon keresztül bújdosott a rendőrség elől, majd vonatra szállt, hogy a tett színhelyétől nagyobb távolságra szökhessen. A vonat kisklott, de Ralph Contsiere sértetlen maradt. A halálos áldozatok között volt Jacques Soul, a boulognei virágárusnő fivére is. A katasztrófát követő zűrzavarban Contsierének az az ötlete támadt, hogy ellopja a halott Soul iratait és az ő neve alatt folytatja életét. Az elhárítást tett követte. Soul iratainak birtokában sikerült egy kikötővárost elérnie és ott hajóra szállnia.

Batáviában új életet kezdett. Szorgalma, üzleti szeleme és szerencséje révén hamarosan felküzdötte magát és haláláig jólétben és zavartalanul élt. Vagyonát halálból a virágárusnőre hagyta.

Komárom megye egyik községében 1936 május 31-ikétől június 3-áig terjedő időben a községházán pénzlopás történt. Vasszekrénykét loptak el 50 egy-néhány pengő tartalommal. A nyomozó csendőrzőr kétséget kizáróan megállapította, hogy annak a helyiségnek az ajtaját, ahol az eltűnt vasszekrényke állott, saját kulcsával nyitotta ki. Azt is tisztázta a járőr, hogy a helyiség két kulcsa közül az egyik egy községi előjárósági tagnál, a másik pedig a kisbírnál volt. A gyanú a kisbíróra terelődött. A házkutatás eredménytelen volt.

Június 5-én reggelre a vasszekrényke a pénzzel együtt rejtélyes módon visszakerült a helyére. Mai napig sem tudni, hogy ki volt a tolvaj. A kár megtérült ugyan, de a tolvaj elkerülte a büntetését, tehát a nyomozás nem érte el a célját.

A bűnügyi elmélet azt tanítja, hogy a bűncselekmény színhelyét figyelni, vagy figyeltetni kell, mert a tapasztalatok szerint sok olyan ok ismeretes, ami miatt a tettes visszatér a helyszínre. A tanulság ebből az, hogy a sikeres nyomozáshoz a bűnügyi nyomozástan tanításainak ismerete és megszívlelése szükséges.

*

A megrögzött bűnöző, különösen akkor, ha újból súlyosabb büntetés vár rá, szabadulása érdekében mindenre képes, ezért a velük szemben a fellépésnél és őrzésüknél a legnagyobb fokú óvatosságra és éberségre van szükség.

A hamburgi alvilág egyik legveszedelmesebb tagja, egy Haunack nevű bűnöző volt. Rablógyilkosságot követett el. Hosszú ideig nem tudták elfogni, bár több ízben a rendőrség kezére került, de mindig megszökött. Végre sikerült letartóztatni, el is ítélték életfogytiglani fegyházra. Büntetését a brémai fegyházban töltötte. Egy napon innen is megszökött, s vele együtt két másik súlyos bűnöző. Megállapították, hogy egyikük a fegyház szabóságából elcsent egy javítás alatt lévő fegyőri ruhát, azt magára öltötte és társait egyszerűen „kikísérte” a kapun. Kiszabadulásuk után azonnal néhány betörést követtek el. Az egyiket sikerült elfogni, de Haunacknak és a másiknak nyoma veszett.

Egy napon egy magán detektív felismerte Haunackot az utcán. Órák hosszat követte. Nem vesztette el a nyomát, annak ellenére, hogy Haunack szökésszerűen

minden mesterkedést elkövetett, amellyel a bűnözők a kellemetlen követőket lerázzák magukról. A detektív megfigyelte azt a házat, ahová Haunack belépett. Azonnal a rendőrségre ment. A rendőrség behatolt a házba és Haunackot álmában lepte meg. Elfogták. Párnája alatt két töltött revolvért találtak. Nem sokáig örülhettek a jó fogásnak, mert Haunack a rendőrségen az emeletről a világitó udvarra hálalugrást hajtott végre és bár megsérült, megszökött.

Nemsokára egy detektív találkozott vele az utcán. Nem ismerte ugyan, de gyanúsna találta és felszólította, hogy kövesse a rendőrségre, mert Haunack nem tudta magát igazolni. Haunack engedelmessékedett. Közben egy gyümölcsös papírzacsót szorongatott. Útközben engedélyt kért, hogy egy almát megehessen. A detektív ez ellen nem emelt kifogást. Haunack benyúlt a papírzacsókóba, két alma legurult a földre és pisztoly került elő, amelyből négyszer rálőtt a kísérőjére. A lövések nem találtak. Haunack beugrott egy közeli házba, felfutott a padlásra, onnan ki a háztetőre, három háztetőn végig, majd a harmadik ház tüzlétráján lekúszva eltűnt, pedig a detektív intézkedésére pillanatok alatt több rendőr vetette magát a nyomába.

A lengyel rendőrségnél fordult elő az az eset, hogy egy portyázó rendőr az orosz határ közelében egy ismeretlen zsidó gyümölcsárust igazoltatott. A gyümölcsárus az igazoltatás közben benyúlt a balkarján levő kosárba, onnan pisztolyt vett villámgyorsan elő és a rendőrt agyonlőtte.

Egy másik jómódár a fegyházban a lekülönbözőbb kísérleteket tette arra, hogy megszabadulhasson. Megkísérelte a rácsot széjjelfeszíteni, a falat megfúrni, rajtacsípték. Egy másik alkalommal valamiképen gyufára tett szert és az illemhelyen nagyobb mennyiségű

papírost gyújtott meg, arra számítva, hogy a tűzriadó okozta zúr-zavart kihasználva, megugorhatik. Ez sem sikerült. Végül lenyelt egy kanálnyelet, hogy a kórházba vigyék. Itt azután az egyik őret mellbevágta úgy, hogy az orra esett, a másiknak valami tárgyat tartott az orra alá, mintha pisztoly volna (a fegyőr annak is nézte), azután megszökött. Hosszú ideig nem akadtak a nyomára. Végül besűgás útján került kézre. Kiderült, hogy egy olyan viskóban lakott, amely kívülről keresztvassal és lakattal volt bezárva és az ajtón cédula is jelezte, hogy a lakók hosszabb időre elutaztak. Élelemmel éjjelenként a szeretője látta el.

Mulatságos annak az amerikai betörőnek az esete, aki cellájában falat bontva, véletlenül a fegyházigazgató feleségének a ruhatárfülkéjébe jutott. Nem sokáig gondolkozott, hanem magára öltve az igazgatóné ruháját és cipőjét, az őr tisztelgése közben elhagyta a fegyház területét. Néhány nap múlva a ruhákat és a cipőt visszaküldte egy levél kíséretében, amelyben panaszolta, hogy az apró női cipő véresre törte a lábát.

AHOL NEM SZOKTAK BŪNÖSÜKET KERESNI.

Régi fogás az, mikor súlyos bűncselekmények elkövetése után a tettesek fogházakban, kórházakban húzódnak meg, abból kiindulva, hogy ott senki sem fogja keresni őket.

Dillinger, a közelmúltban Chicagóban agyonlőtt híres bandita egyik cinkosa: Jacques Lobero, akit az amerikai közönség „3. számú állami ellenség” névvel tisztelt meg, főnöke dicsélen halála után néhány nappal egy varieté színház előadásán törni-zúzni kezdett, miközben fennhangon kiáltozta, hogy „ő Lobero, Dillinger

cinkosa". A vadul hadonászó embert a teremszolgák lefoglalták, átadták a rendőrségnek, ott a rendőrorvos örültnek nyilvánította, mire kényszerzubbonyban tébolydába szállították. Lobero a örültek házában is fennhangon hirdette, hogy kicsoda, persze ott még kevésbé hitték neki, hiszen az intézet lakói közül a képzelt Napoleonokban, Washingtonokban, Edisonokban, Mohamedekben egyáltalán nem volt hiány s így Lobero állítását is hasonló rögeszmének tartották. Lobero még ma is nyugodtan tengethetné életét a bolondok házában. Van azonban egy jó közmondás, hogy a kutyaéből nem lesz szalonna. Lobero sem tudott tétlenül élni és arra a szerencsétlen gondolatra vetemedett, hogy megszarolja az intézet igazgatóját.

Az igazgató egy szép napon levelet kapott, hogy egy bizonyos helyre helyezzen 5000 dollárt, különben öthónapos kisgyermekét elrabolják. Ebben az irányban még további levelezés is folyt. A rendőrség hosszas nyomozás után megállapította, hogy ezeket a leveleket az intézetnek az az ápolója írhatja, aki Loberonak adja ki magát. Ezek után most már elhitték Loberonak, hogy ő — Lobero.

Másutt is előfordult ilyesmi. Néhány évvel ezelőtt az egyik, nagy feltűnést keltett gyilkosság tettese a Ferenc József-híd turul madarára mászva, erről a meglehetősen feltűnő helyről hirdette, hogy ő a gyilkos. Nem hittek neki. Ő is a bolondok házába került, onnan el is bocsátották és csak később, külföldön került kézre.

A tanulság ebből az, hogy a szökött bűnözőket ilyen helyeken is keresni kell, továbbá, hogy a jó kriminalista annak is alaposan utánanéző, amit a bolond, vagy a bolondnak látszó mond.

A chicagói csendőrség mentésére meg kell említenem, hogy az állítólagos Loberot megpróbálták azonosí-

tani a valódi Loberoval, akiről fényképük volt. Az azonosítás nem sikerült, mert az állítólagos Lobero alig hasonlított a fényképhez. Később derült azután ki, hogy Lobero arcát, főleg orrát különleges eljárással teljesen megváltoztatta.

Ez az ipar egyébként nagyon virágzik Amerikában, amire a következő szemelvény mutat rá.

San Franciskóban az utolsó években úgy látszott, hogy a rendőrséggel szemben a bűnözők kerültek fölénybe. Egyik súlyos bűncselekmény a másikat követte, amelyeknél mindig sikerült a tettes kilétét kétséget kizáróan megállapítani, de a tettesre sohasem tudta a rendőrség rátenni a kezét. A kikötőket, pályaudvarokat, a városból kivezető utakat szorosán megfigyelték, detektívek légiói járták a szállodákat, lebujszókat, játéklubokat stb., de haszontalanul.

1929-ben Harry Bowers milliommot meggyilkolták és kirabolták. A tettes Antonis Torrio, az elhalt gépkocsi-vezetője volt, aki a cselekmény elkövetése után nyomtalanul eltűnt.

Rövid idő múlva egy Jack Buxton nevű bandita egy napon lelőtt egy pénzz szállító bankküldöncöt, meg egy ékszerészt és eltűnt, mint a kámför.

1933 elején az egyik áruház tulajdonosa feljelentést tett, hogy pénztárnoka, Harry Walpole 90.000 dollárral megszökött. A rendőrség Walpole kézrekerítésére irányuló erőfeszítései is meddőek maradtak.

Ekkor megint a véletlen jött segítségül.

Az áruház egyik alkalmazottja a földalatti vasút valamelyik állomása előtt egy ismeretlen urat látott álldogálni, aki kezében elefántcsontból faragott, elefántfejet ábrázoló fogantyúval ellátott sétatbotot tartott. Az ismeretlen divatos zeneszállító dudolt és botjával verte hozzá a taktust a kövezeten. Mivel az eltűnt Wal-

polenak is ugyanilyen botja és szokása volt, az áruházi alkalmazott rendőrt hívott, aki a dúdoló ifjút igazoltatta. Az ekkor szembefordult az áruházi alkalmazottal, aki vadidegen arcot látva maga előtt, éppen bocsnátot akart kérni a tévedésért és zaklatásért, mikor az idegen megszólalt és mosolyogva kérdezte, hogy voltaképpen mit akarnak tőle. A hangról az áruházi alkalmazott most már határozottan ráismert Walpolera.

A rendőrség most már behatóan foglalkozott az állítólagos Walpoleval, aki először tagadott, de később ellentmondásokba keveredve, beismerte, hogy azonos a sikkasztó pénztárnokkal. Megváltozott külsejére vonatkozólag előadta, hogy a sikkasztás elkövetése után összehozták Theodore Horock dr. neves sebészorvossal, aki jó pénzért néhány heti kezeléssel arcvonásait a felismerhetetlenségig megváltoztatta.

Walpole vallomása alapján a rendőrség letartóztatta az orvost, aki beismerte, hogy Antonis Torrio és Jack Buxton külsejét is ő változtatta meg. Egy-egy műtétért több ezer dollárt kapott.

A detektívregényekben előforduló, korlátlan képzelőtehetséggel kitalált történetekre azt szoktuk mondani, hogy azok a képzelet szüleményei, amelyekhez hasonlók az életben nem fordulhatnak elő. Ez így nem egészen állja meg a helyét. Csak az lehetetlen, ami fizikailag lehetetlen. Minden egyébre legfeljebb csak annyit mondhatunk, hogy valószínűtlen, mert az élet maga a legváltozatosabb, legszínesebb és legérthetlenebb valami.

Edgar Wallace angol detektívregényíró egyik regényében egy zseniális bűnöző orvos szerepel, aki áldozatai holttestét fürdőkádjában vegyszerekkel teljesen feloldotta. Elhullott sertésből is szappant főznek, a Marsh-féle arzénvizsgálat előtt a vegyész a hullarészekből fo-

lyadékat csinál, tehát a regényben leírt módszer sem lehetetlen, de valószínűtlen, hogy azt valaki a valóságban alkalmazza.

Az egyik nagy német ujság a következőket írta: A sanfranciskói rendőrség letartóztatta I. Ribbers Jerome dr. vegyészt, akit azzal gyanusítanak alaposan, hogy laboratóriumában hozzátartozóik által négy eltűntnek bejelentett fiatal nőt meggyilkolt.

A vegyész a hírlapokban közzétett hirdetések útján titkárnőt keresett. A jelentkezők közül kiválasztotta az izlésének legjobban megfelelőt, elvitte vacsorázni valamelyik jó vendéglőbe, leitatta, azután gépkocsiján hűsége néger szörfje segítségével kiszállította villájába, ahol áldozatán kéjgyilkosságot követett el.

A rendőrségnek a vegyész már régen gyanus volt, de nem volt közvetlen oka a vele szemben való nyílt fellépésre. A megfigyelés nem vezetett eredményre. A leleplezésre névtelen levél vezetett, amelyet a rendőrség kapott. A rendőrség a levélben kapott utasítások szerint járt el. A vegyész villáját szoros rendőri gyűrű vette körül, majd detektívek hatoltak be a házba. A vegyészt mély ópium- és kokainmámorban találták. A fürdősobában, a fürdőkádban a legutoljára eltűnt fiatal nő hullájára bukkantak, mely valami ismeretlen, maró szagú folyadékban úszott.

A vegyész mámorából magához térve, a bizonyítékok súlya alatt megtört és mind a négy gyilkosságot beismerte. A holttesteket saját vegyi módszere segítségével tüntette el.

Erre az esetre azt mondhatja valaki, hogy messziről jött emberek gyakran nagyokat lódtanak s így a messziről jött ujsághireknek sem kell feltétlenül igaznak lenniök. Lehet, hogy így van. De itt van egy esetünk Magyarországon, amely napvilágra került.

Verpeléten egy hajadon beismerte a nyomozó csendőrrjárőr előtt, hogy 1929-ben házasságon kívül gyermekket szült, akit két órával a szülés után, a gyermek apjának segítségével, erős lúgosvizben teljesen szétfőztek, úgy, hogy semmi sem maradt belőle.

Amit a verpeléti kis cselédeány meg tud tenni, az kitelik az amerikai és német vegyészektől is.

LEPLEZÉS.

A bűnügyi gyakorlatban megszokott jelenség, hogy a tettes cselekményét a helyszín megfelelő beállításával leplezni igyekszik. A gyilkos a gyilkosságot úgy állítja be, mintha öngyilkosság vagy véletlen baleset történt volna, a sikkasztó üzletvezető vagy házitolvaj „betörést színlel”, stb. A helyszínbeállítás nem egyszerű dolog. Minden cselekmény bizonyos változásokat idéz elő. A beállításnál a tettesnek ezeket sorra el kell képzelnie és elő is idéznie, vagyis, meg kell teremtenie minden olyan nyomot vagy elváltozást, amely létrejött volna, ha a cselekmény a valóságban úgy játszódott volna le, amilyenek azt a tettes a beállítás segítségével fel akarja tüntetni. A beállításnak a legkisebb részletre kiterjedően is hajszálpontosnak kell lennie. Egyetlen parányi nyommal több vagy kevesebb, egyaránt felboríthatja azt.

A beállítás-színlelés tehát a tettestől jó elképzelőtehetséget, logikus gondolkozást, kriminalisztikai ismereteket, de ezenfelül nyugodt lelkiállapotot, hidegvért is követel. Az a szerencse, hogy e követelmények nagyon ritkán forognak fent együttesen a színlelő tettesnél. Ha semmi más, de a tökéletes nyugodtság érhető okokból rendszerint hiányzik. Éppen ezért a legtöbb helyzetbeállítás sántít, helyzethibákat tartalmaz, amelyek az éles-

szemű, minden adatot elemző és az adatokat összefüggésükben is mérlegelő nyomozó figyelmét nem kerülhetik el. A tettes buzgalmában néha több hamis adatot termel a kelleténél, máskor viszont megfeleldezik valami apróságról és ez válik árulójává.

Az alábbiakban egy Németországban történt esetet ismertetünk, amely már azért is érdekes, mert a színlelő a megszokottól eltérően *nem gyilkosságot öngyilkosságnak, hanem fordítva: öngyilkosságát gyilkosságnak akarta feltüntetni.*

Egy kereskedőt lakásán holtan találtak. A holttest, pyjamába öltözve, a szoba padlóján hevert. Mellén lőtt seb tátongett. Egy pisztoly hevert a szobában, a holttesttől meglehetősen távolságban. A halott egyik kezében egy letépett nyakkendőt szorongatott, közvetlen mellette a földön boxer hevert, az ablak pedig nyitva volt. Az ablakpárkányon vonszolási nyomok voltak láthatók, amelyek azt a benyomást keltették, mintha valaki be és kimászott volna. Érdekes, hogy az illetékes kerületi rendőrtisztviselő, aki elsőnek érkezett a helyszínére, a helyszínt áttekintve, már számolt a színlelés lehetőségével és ezt jelentésében kifejezésre is juttatta. A kiszálló gyilkossági bizottság (Mordkommission) azután végleg fényt derített az esetre. A lövés tipikus közvetlen közelből jövőnek bizonyult. E mellett szólt a seb körül lerakódó füst és pörkudvar, továbbá a pisztoly csőtorkolatába, a lövés után fellépő légüres tér szívó hatása folytán besodort vér és bőrreszecskek.

Az ablakpárkányon látható nyomok hamis voltát a nagyítóüveg leplezte le. Kiderült, hogy azok nem származhattak cipőtől, hanem valami hegyes tárgyval mesterségesen állították elő őket. A pisztoly és a boxer az elhalt tulajdona volt. A bizottság bíráló szeme megakadt a letépett nyakkendőn is. Ha ugyanis azt valaki dula-

ködés közben tépi le, akkor annak elülső részével lefelé, azaz a tenyér felé kell a kézben feküdni, már pedig ez éppen fordítva volt. Az elhalt körülményeinek alapos vizsgálata ezután meghozta mindenre a magyarázatot. A kereskedő teljesen tönkrement, sőt kétségbeesett helyzetében már bűnös manipulációkra is ragadtatta magát. Életét magas összegre biztosította. Hogy családját a szegénytől megkímélje és egyben számukra a biztosítási összeget is megszerezze, gyilkosságot színelve, öngyilkosságot követett el. Később megállapították azt is, hogy a kereskedő heteken keresztül készült az öngyilkosságra és egész kis kriminalisztikai könyvtárt olvasott át, hogy a beállítás jól sikerüljön.

A bűnöző tisztában van cselekménye következményeivel, de azokat természetesen nem szívesen vállalja. Minden tőle telhetőt elkövet tehát, hogy cselekménye felderítését megnehezítse. Az egyik közkedvelt módszer, amely ezt a célt hivatott szolgálni, a félrevezetés. A bűnöző olyan adatokat kohol, úgy igyekszik beállítani a helyszínt, hogy cselekménye lehetőleg még bűncselekmény látszatát se keltse, de legalább is úgy, hogy a gyanú ne terelődhessen ő reá. E téren néha egészen egyszerű emberek hihetetlen leleményességről és detektívregényeknek is becsületére való leleményességről tesznek tanúságot. E félrevezetési munka, szerencsére, sohasem tökéletes. Ezt részben a félrevezető tudatlansága, gyakorlatlansága, részben a bűncselekmény elkövetésével járó lelkiállapot okozza. Ügynevezett helyzethibák jelentkeznek, amelyek felfedezése az egész mesterkedést leleplezheti.

1937 március 4-én özv. P. F.-né marcali lakost a lakásán holtan találták. A csendőrség megindította a nyo-

mozást és megállapította, hogy az asszonyt saját fia, P. I. gyilkolta meg. A gyilkosságra P. I.-t vadházastársra bízta fel azzal, hogy elhagyja, ha anyját nem teszi el láb alól. P. I. 2-án este, beszélgetés ürügye alatt betért anyjához. Beszélgetés közben szemrehányást tett az anyjának, hogy törvényes felesége és későbbi vadházastársai mind ő miatt hagyták el. Ebből szóváltás keletkezett, melynek során P. I. rátámadt az anyjára, akinek a nyakára zsebkendőt hurkolt. A zsebkendőt addig szorította, amíg élet volt benne. A hullát egy másik szobába fektette, lehúzta róla a tépett véres ruhát és más ruhába öltöztette. Ezután a zsebében készen tartott üvegből 1 dl-nyi sósavat a hulla szájába öntött, az üres üveget pedig mellé helyezte, hogy ezzel az öngyilkosság látszatát keltse. A dulakodás nyomait eltüntetve, a szobát ki-söpörte és eltávozott. P. I. tudatlanságában nem számított arra, hogy a törvényszéki orvos a fulladásos halált és azt is meg tudja állapítani, hogy milyen sérülések keletkeztek a halál után (savmarás), nem gondolt az áruló fojtogatási nyomokra és a kriminalista éles szemére sem, akinek azonnal feltűnt a szépen kerített hulla, a rend és tisztaság körülötte, ami élénk ellentétben állott a sósavivás okozta, szörnyű kínokkal járó vergődéssel.

Öngyilkosság vagy gyilkosság egyébként gyakran felmerülő kérdés a nyomozási gyakorlatban. A kriminalista hibázik, ha e kérdés megoldását kizárólag az orvosszakértőre bizza. Az orvosszakértő megállapításának és a nyomozás által felszínre hozott egyéb adatoknak együttesen, egymást kiegészítve kell itt világot teremteni.

Csehországban egy parasztgazda holttestét tanyája felszerében felakasztva találták. A rendőrségen a hozzátartozók bejelentették, hogy a gazda öngyilkos lett. A

helyszín az első pillanatban ezt igazolta. A nyomozást azonban, szerencsére élesszemű, jó kriminalista vezette, aki a holttest minden porcikáját és a környezet minden legapróbb részletét alaposan szemügyre vette. A hulla lábán cipő volt, még pedig szép, tiszta, fényes cipő, amelynek talpán a legkisebb talajrészecske, piszok, vagy sár sem volt felfedezhető. Ezzel szemben az udvart már napok óta feneketlen sár borította úgy, hogy száraz lábbal senki sem juthatott a pajtába. Ez az ellentét lerántotta a leplet a beállításról. Világos volt, hogy a holttestet úgy vitték a pajtába, ott felakasztották, hogy az öngyilkosság látszatát keltsék. A tettes a gazda egyetlen fiának a személyében derült ki, aki atyját megfojtotta, hogy a vagyonhoz hozzájuthasson.

D. Gy. kerülőt a tiszavalki határban 1937 július 30-án szétronsolt fejjel holtan találták. A hulla mellén a bőr alatt több sörétszem volt látható. Első pillanatban nem lehetett megállapítani, hogy bűncselekmény, bal eset vagy öngyilkosság történt-e. Az esetet a mezőkeresztesi őrs és miskolci nyomozó alosztály karöltve lefolytatott nyomozása és a törvényszéki orvosi boncolás tisztázta. A kerülő öngyilkosságot követett el. Végrehajtására egészen különös módot választott. A helyszínen a hulla közelében 8.5×15 cm méretű fűzfadeszkadarabot találtak. A deszka egyik oldalára 38×83 mm nagyságú vaspánt, a másik oldalára 35×40 cm nagyságú bádoglemez volt két szeggel felerősítve. A deszka, bádoglemez és vaspánt a középső részén át volt lyukasztva. A lyukban egy elsütött, fenekén szeggel átütött vadásztölténygyutacs volt beerősítve. A deszka aiso részén, amerre a gyutacs feneké nézett, több ütési nyomot lehetett látni. A deszka csőalakúan átlyukasztott részének belső falai lőporfüstösök voltak. A közelben 7.8 cm hosszú elhajtott vasszeg hevert a földön. A talajt

körös-körül az elhalt fejéből származó cafatok, csontdarabkák borították. Több helyen kenderkócmaradványok is voltak.

A hulla feje az áll és a száj környékén teljesen széjjel volt roncsolva. A sebet mindenütt kékesszürke füstcsapadék borította. A pofa baloldalán hasításszerű lövésbarázdák látszottak, amelyek egyes sörétszemeknek felelhetnek meg. A jobbkéz tenyérrésze véres volt. A balkez tenyere füstcsapadékos és itt a bőrbé számos el nem égett lőporszemcse volt beekelődvé. A törvényszéki orvos megállapította, hogy a sérülést nagyon kis kezdősebességű, erősen szóró lövőeszközből, közvetlen közélről származó lövés okozta. A roncsolásokat a lőporgázok és a söréttöltés együttesen idézték elő.

Ezekből az adatokból lehetett megbízhatóan összeállítani a történeteket. Az elhalt a deszkába fűrt lyukba erősített gyutacsra lőport és sörétet helyezett és azt kóccal úgy, ahogy lefojtotta. A deszkába fűrt lyuk képezte a löszerszám csövét. Ezután föléhajolva, a szeg segítségével elsütötte a gyutacsot. Nem találta rögtön el, innen származnak a deszka alsó felületén az ütögetési nyomok. A lövést valószínűleg a szájába akarta irányítani, de utolsó pillanatban elmozdulhatott úgy, hogy inkább az állrészt érte. Zavarólag hatott, hogy a sérüléstől származó vértócsa és a lövőeszköz a kunyhó előtt, míg a hulla néhány lépésre a kunyhóban feküdt. Ezt eloszlatta a boncolás ama megállapítása, hogy az elhalt sérülése után tehetett még néhány lépést.

A nyomozás megállapította, hogy az elhalt az utóbbi időben kedélybeteg volt, nem érdeklődött semmi iránt, a búskomorság tünetei mutatkoztak rajta. A boncolás ennek az okát is megállapította, mert az elhalt agyában tyúktojásnyi kötőszöveti daganatot találtak.

Egy erdőcskében idősebb ember hulláját találták, a hulla egy fa oldalán függött. Az eset öngyilkosságnak látszott. Az alapos helyszíni szemle során azonban a hulla közelében, a puha erdőtalajban emberi test fekvési nyomát fedezték fel. A testnyom eléggé éles benyomást volt. A nyom méretei a hulla méreteivel egyeztek. A nyomot gipsszel kiöntötték. Az öntvény durva textilanyag mintáját mutatta, amelyet könnyűszerrel azonosítani lehetett az elhalton levő ruházat anyagával. A fekvési nyom mellett azonban két térdnyomot is találtak. Ezt is kiöntötték a gipsszel. Az öntvényen látszó textil-minta a halott ruházatainak szövésétől teljesen elütött. A halott tehát először feküdt és mellette egy második személy térdelt. Ebből gyilkosságra következtek. A nyomozás ilyen irányban indult meg és rövidesen a tettes kézrekerítését eredményezte.

*

Rómában, a Szent Péter-templom előtti téren hasonlóan, mint Velencében a Szent Márk-téren, számtalan galamb tanyázik. Egy alkalommal szép napsütéses időben a külföldi turisták tömege nyüzsgött a téren, akik közül többen a galambokat etették. A galambok szelédék, kézről is kicsipegetik a nyújtott eledelt. Ilyen helyről természetesen nem hiányozhatnak az utcai fényképészek sem, akik a turistákat a galambokkal egy-egy pillanatfelvételen megörökítik és rögtön felveszik a készíthető képekre a rendeléseket.

A tér egyik sarkában, a tőlük megszokott szobor-merevséggel carabinieri járőr állott és csendesen figyelte az életbétaruló tarka képet. Egyszerre csak különös dologra lettek figyelmesek. Az egyik fényképész nagyon kedvelte a galambokat, mert felvételei közben eleséget is szórt nekik, mégpedig állványa közvetlen közelében.

A galambok ott szedegették a szemet a fényképész lábai körül. A carabinieri azonban azt is észlelték, hogy azok a galambok, amelyek túlközel jutottak a fényképészhez, a fényképész egy hirtelen mozdulatára eltűntek a nagy fekete kendőben, amely a fényképész fejére és gépjére volt borítva. A fényképész ugyanis látszólag nagy buzgalommal gépjét igyekezett a felvételhez beállítani. A járőr a furcsa jelenségnek a végére akart járni, ezért a fényképész egész felszerelésével együtt bekísérték a közeli őrszobába, ott megmotozták, de a galambokat nem találták nála. Az őrszobaparancsnoknak jutott eszébe a hatalmas fényképezőgépet — a fényképész erőlyes tiltakozása ellenére — kinyitni. A gép belsejéből három borzastollú, megriadt galamb került elő. A fényképész most már elcsendesedett és töredelmesen beismerte, hogy e különös módszerű galambvadászatot már hosszú idő óta folytatja és ebédjét rendszerint így szerzi meg a Szent Péter-térről.

Régi igazság, hogy a nyomozásnál éles megfigyeléssel, alaposággal arra kell törekedni, hogy a legparányibb, legjelentéktelenebbnek látszó nyomot, elváltozást, bűnjelet is felfedezzük. Az ilyen apróságoknak gyakran nagy jelentőségük van. Már nem egyszer adták a rejtély kulcsát a nyomozás kezébe.

A NYOMOZÁS ELTERELÉSE.

1935. év folyamán Bakonytamási községben egy éjjel több szalmakazal leégett. A csendőrség a gyújtogatót egy Király Kálmán nevű többszörösen büntetett előéletű egyén személyében elfogta, aki a gyújtogatásokat beismerte. Király kikérdezésekor előadta, hogy azért gyújtogatót, hogy a csendőrrjárórt, mely öccsét betöréses löpással gyanúsítja, a nyomozásban megzavarja.

SZINLELÉS.

A bűnözők megszokott mesterkedései közé tartozik a külső megváltoztatása, továbbá a szimulálás, a „betegségbe menekülés“, ha baj van.

Egy nemzetközi zsebtolvaj egy vékonyra szelt bőrből az arcán „anyajegyét“ csinált magának. Az anyajegyet természetesen csak lopás közben viselte. Az anyajegy zsebtolvajt mindenhol keresték, de fogása miatt sokáig nem tudták kézrekeríteni. Egy hivatalos kassza-furó sikerült és jól jövedelmező munka után egy sebész-szel jellegzetes görbe orrát átalakíttatta. E műtét teljesen megváltoztatta a külsejét. A sebésznek természetesen fogalma sem volt arról, hogy a műtéttel az igazságszolgáltatás munkája elé gördít akadályokat. Egy csaló, aki hamisított sorsjegyekkel házalt, csalásai elkövetésekor dadogást és ideges rángatózást színlelt. Ez a fogás kézrekerítését megnehezítette, mert ez a különös ismertető jele volt minden kibocsájtott nyomozó-lévelnek a tengelye.

1927 júliusában Wienben egy kereskedőnőt meggyilkoltak. A hulla mellett ott találták az elhalt férjét, akit tettesként gyanúba fogtak. A férj epileptikus görcsökben fetrengett. Később megnyugodott, de a feltett kérdésekre csak érthetetlen szavakat dadogott. Ez a ködös állapot a rendőrségen is tovább tartott. A kikérdezést célzó minden kísérlet meddő maradt. Nem tudták megállapítani, hogy a fogoly valóban rosszul van-e, vagy pedig csak szimulál. A leleplezés egészen humoros módon történt. A közeli vendéglőből egy adag illatos marhapörköltet hoztattak és az eszméletlen fogoly mellé helyezték. A fogoly az ínycsiklandozó illatra rögtön értelmesebb ember benyomását keltette. Olyankor, amikor azt hitte, hogy nem figyelik, vágyakozva pillantott

a pörkölt felé. „Ezt az ön számára hozattuk“ jegyezte meg a rendőrtisztviselő. A fogoly, aki eddig se látni, se hallani nem akart, csodálatosképpen azonnal magához tért és mohó étvággal nekilátott az evésnek. Amikor már jóllakott, kétségbeesetten nézett széjjel maga körül. Rájött, hogy kiesett a szerepéből és a további szimulálásnak már nincsen értelme. Nem is folytatta.

Az egyik tavaszon Ausztriában, St. Kathrein am Hauenstein stájerországi kis falucska korcsmájában vígan söröző, borozó, nótázó társaság ült együtt. A társaság tagjai helybeli parasztok, iparosok voltak, deült közöttük egy 20 éves, távolabbi falubeli legény is, aki szintén derekasan kivette a részét a poharazásból. A társaság tagjai felváltva hozták és fizették az italokat, mindenkire sor került. A legderűsebb hangulat közepette az idegen legény egyszerre csak felugrott, elkezdte a zsebeit tapogatni és kijelentette, hogy valaki kilopta zsebéből a levéltárcáját, amelyben 150 schillingje volt. Nagy kavarodás támadt. A legény egy pillanatra sem távozott el az asztaltól, tehát a tolvaj csak a társaság tagjai között lehet. A korcsmárosné elküldött a csendőrségre. Az őrsparancsnok egyedül volt otthon, szolgálta vezényelte magát és rövid pár perc alatt, már meg is kezdte a nyomozást a helyszínen. Meghallgatta a sértett panaszát, aki olyan adatokat adott elő, amelyek a gyanút két helybeli, jómódú, becsületes, tisztesmúltú iparosmesterre terelték. Az őrsparancsnok nem engedett senkit eltávozni, hanem nyomban megmotozta a jelenlevőket. Nem fedkezett meg a korcsmahelyiség, mellékhelyiségek és az épület közvetlen környékének alapos átkutatásáról sem, arra gondolva, hogy a tettes a tárcát a pénzzel ott eldobta, vagy elrejtette. Minden fáradozása

eredménytelen maradt. A társaság ezután méltatlankodva elszlott. Csak a sértett maradt még egy darabig. A tapasztalt öreg őrsparancsnok elővette és egyenesen a szemébe mondta, hogy az egész lopásban nem hisz. Lelkére beszélt a legénynek, hogy ne gyanúsítson ártatlan embereket. Csak azt nem tudta elképzelni az őrsparancsnok, hogy milyen indítóoka lehet a legénynek a lopás miatt való hamis feljelentésre? Bosszú, személyes ellentét és ehhez hasonló indítóokok szóba sem jöhettek, mert a legény idegen volt és a társaság tagjaival semmiféle vonatkozásban nem állt. A legény megmaradt állítása mellett, sőt még neki állt feljebb, mert meggyanúsítása miatt feljelentéssel fenyegetődött. Ezután hazament falujába.

Az őrsparancsnok nem hagyta a dolgot annyiban. Utána ment. Bizalmasan felderítette a legény életviszonyait és megállapította, hogy a legénynek soha életében nem lehetett 150 schilling a zsebében, tehát ennyit el sem lophattak tőle. Ezt be is bizonyította tanúk előtt neki. A legény most már belátta, hogy a további alakoskodás hiábavaló. Az egész lopást azért eszelte ki, mert poharazás közben éppen rá került volna a sor a borhozatásra és fizetésre. Nem volt pénz nála és ezt szégyelte megmondani, adósságot sem akart csinálni, mert takarékos ember és sajnálta volna a pénzt a borért. 150 schillinget azért mondott, hogy társai előtt nagyobb tekintélye legyen. Tehát a hiúsága és kapzsisága ragadtatta őt arra, hogy lopás megtörténtét hazudja és nem átalította a két ártatlan, becsületes embert meghurcolni, akiknek — melleleg megjegyezve — a borát előzőleg jóízűen fogyasztotta.

A BEISMERÉS ÉRTÉKE.

A nyomozás adatgyűjtés. A célja a való, az igazság megállapítását megalapozni. Ennél a jelszónak annak kell lenni, hogy sok adat, azaz bizonyíték lehet egy-egy nyomozásnál, — de elég soha. Ezzel azt akarom mondani, hogy minél több bizonyíték beszerzésére kell törekedni, mert a múltban elmerült cselekményt feltámasztani, rekonstruálni csak így lehetséges. A cselekménynek pusztán körvonalalaiban, nagyjából való rekonstruálása nem nyújt elegendő alapot az igazság megállapításához.

Semmi körülmények között sem elég azonban a gyanúsított személy beismerése. Ez is bizonyíték, — de önmagában értéktelen. A beismerés mellé be kell szereznünk mindazokat a bizonyítékokat, melyek minden részletében való helytállóságát igazolják. Mert a beismerés lehet való, részleteire nézve is, de lehet részben vagy egészben is valótlan. A valótlan beismerésnek a legkülönbözőbb okai lehetnek. Vannak elmebajosok, akik szenvedni akarnak, ezért mindent magukra vállalnak.

Épelmájú ember is tehet hamis beismerő vallomást. Különböző okokból. Ilyenek lehetnek: A bántalmazástól való félelem, egy agyongyötört lélek sóvárgása a nyugalom után, vagyis, hogy hagyják végül békében. Lehetnek nemes rúgók, például valaki szeretett rokon, jóbarát helyett vállalja magára a más bűnét, de lehet hideg számítás is, például az olyan bűnöző részéről, akinek a lelkiismeretét súlyos bűn terheli, de magára vállalja más enyhébb cselekményét, mert azt reméli, hogy ezáltal a saját bűncselekménye rejtve marad és ennek következményeitől menekül.

A hamis beismerést a gyanúsított néha aprólékos részletességgel olyan meggyőzően adhatja elő, hogy az,

aki hallgatja, a valóságban való kételkedésre még gondolni sem mer.

Alljon itt intő például néhány eset.

1910. évben Spanyolország egyik eldugott hegyvidékéről egy ottani pásztor nyomtalanul eltűnt. Előzőleg értékesítette néhány birkából álló vagyonát. A környéken azt suttogták, hogy a pásztor meggyilkolták. Három év elmúltával az eltűnt családja emiatt feljelentést is tett. A nyomozás megindult. Eredményeképpen letartóztatták az eltűnt pásztor két barátját. Ezek először tagadtak, majd később beismerték, hogy barátjukat meggyilkolták, holttestét a temetőben elásták. Az általuk megjelölt helyen keresték is a holttestet a nyomozás emberei, de semmit sem találtak. A gyanúsítottak most már oda változtatták a vallomásukat, hogy a holttestet feldarabolták és a hullarészeket a disznókkal etették meg.

A főtárgyaláson a vádlottak visszavonták a nyomozó hatóság előtt tett vallomásukat. Tagadták, hogy a pásztor ők ölték volna meg. Most már azonban későn volt. A bíróság mindkettőjüket halálra ítélte. A büntetést kegyelmi úton később 18 évi kényszermunkára változtatták át.

12 év múlva kegyelemből a hátra lévő büntetésüket elengedték. Ártatlanságukat hangoztatva tértek vissza falujukba, de itt senki sem hitt nekik. Gúny, megvetés volt az osztályrészük. Ekkor, 1926 márciusában a falu papja levelet kapott a „meggyilkolt“ pászortól, amelyben néhány személyi okmány megküldését kéri, mert nősülni szándékszik. Utánajártak. Valóban életben volt, épségnek és jóegészségnek örvendett. Soha senki sem kísérelte meg, hogy megölje.

A két elítélt annakidején a nyomozó hatóság előtt, minden valószínűség szerint kényszer hatása alatt, féle-

lemből tett beismerő vallomást. A marasztaló ítélet, bírói tévedés volt.

*

1900-ban Stájerországban eltűnt egy 13 éves kislány. Atyja, aki rosszhírű ember volt, az eltűnést bejelentette a csendőrségen. Nyomoztak az eltűnt kislány után, de eredménytelenül.

Néhány hónap multával az apa azt olvasta az újságban, hogy a lakóhelyétől nem messze, egy erdőben fekvő kunyhóban, ismeretlen fiatal leány holttestére bukkantak. Odaérkezett, a holttestben felismerte eltűnt gyermekét. Ennél az esetnél is a falusi mende-monda vezetett be a fejleményeket. Azt suttogták, hogy az erdőben talált leány nem az ő gyermeke volt. Saját, eltűntnek jelentett gyermekét az apa maga ölte meg. A csendőrség foglalkozni kezdett vele. Az apa a nyomozás során először tagadt, majd beismerte, hogy a leányát valóban ő ölte meg. A beismerés a legaprólékosabb részletekre is kiterjedt. A gyanúsított a következőket adta elő: „Leányom húsvét reggel elszökött a lakásunkról, mert félt az egyik szomszédasszonytól. Napokkal később véletlenül összetalálkoztam vele az erdőben. Teljesen lesóványodva, kiéhezve hevert a földön. Már régen haragudtam a leányomra, mert szófogadatlan és iskolakerülő volt. Arra is gondoltam, hogy a beteg leány kórházi és ápolási költségembe fog kerülni, ezért torkon ragadtam és megfojtottam. Nem védekezett. A holttestét a sötétségben hazacipeltem és a sütőkemencében elégettem.“

Az esküdtszéki tárgyaláson az orvosszakértők a vádlottat durvalelkűnek, de épelméjűnek és beszámíthatónak mondták.

Az esküdttörvényszék halálra ítélte. A büntetést kegyelem útján életfogytiglani fegyházra változtatták át.

Három év elmúltával Krajnában csavargó tolvajnőt fogott el a csendőrség. Kiderült, hogy azonos a Stájerországban 1900. évben eltűnt 13 éves leánnyal, akit atyja állítólag meggyilkolt.

Az apát természetesen szabadon bocsátották. Faggatták, hogy miért vállalta ártatlanul magára a szörnyű bünt. Azt mondta, hogy a csendőrök kényszerítették a beismerésre, majd hozzáfűzte, hogy különben is egy férfi nem változtatja meg a szavát. („Ein Mann, ein Wort.”)

A két leírt eset olyan hihetetlennek látszik, hogy szükséges a forrást is ideiktatni. Mindkét esetet v. Hentig hozta nyilvánosságra a svájci „Zeitschrift für Strafrecht“ (Büntetőjogi folyóirat) című szakfolyóiratban.

*

1928. év nyarán Németországban a Hochschwarzwaldban kettős kéjgyilkosság történt. Egy 36 éves férfi önként jelentkezett, mint tettes. Előadta, hogy ő terhelt és a cselekményt nemi mámor állapotában (sexueller Rauschzustand) követte el. A cselekmény elkövetési módját a legrészletesebben előadta. A nyomozás emberei őt tartották a valódi tettesnek, mert az előadott részletek véletlenül teljesen egybevágtak a helyszíni megállapításokkal. Később — a gyanúsított alibi-jének vizsgálata során — kiderült, hogy a cselekmény elkövetésének idejében nem lehetett a helyszínen, sőt később még azt is kétségtelenül megállapították, hogy ott soha életében nem járt. Epilepsziás (eskóros) ember volt, aki az ezzel a betegséggel járó „ködös“ állapotban tette meg maga ellen a feljelentést. Később nem is tudott róla.

*

1925 november 17-én Grönloh németországi község határában holtan találtak meg egy tanyai béresleányt. A leány patakban feküdt, nyakán kendővel. Megállapí-

tották, hogy a leányt megfojtották a kendővel és azután a patakba dobták. A nyomozás nemsokára gyanúsítható személyt is kikutatott egy fiatal legény személyében, aki az elhalt leánnyal viszonyt folytatott és ugyanazon a tanyán szolgált, mint a leány. A legény tagadott, de a vizsgálati fogság alatt mindent beismert. Gyilkosságért halálra ítélték, de megkegyelmezték neki. Később újravétel történt az ügyben. Most már csupán haláltokozó súlyos testisértésért ítélték el két évi fogházra. Ennek az embernek a beismerése is hamis volt. Fogolytársai — régi, kitanult bűnözők beszélték rá — azzal, hogy így jár a legjobban és csak így tudja családtagjait mentesíteni, akik részesség miatt szintén eljárás alá kerültek.

*

A beismerést tehát mindaddig kételkedve kell fogadnunk, amíg a helytállóságot nem ellenőriztük. Ennek módja a beismeréstől független bizonyítékok beszerzése, melyek a beismerést nemcsak egészben, hanem részleteiben is alátámasztják.

Amennyire hiba volna a beismerést minden kételkedés nélkül egyszerűen készpénznek venni, éppen oly hiba az, ha a gyanúsítottnak eleve minden szavát hazugságnak tartjuk. A gyanúsított is mondhat igazat, védekezése lehet helytálló is. Erről is meg kell bizonyosodni. Szolgáljon erre intő példaul a következő eset, melyet egy hivatásos betörő mondott el védőjének.

Egy hivatásos betörő utazásai közben egy német-cseh határbeli községbe érkezett. Nem volt pénze, ezért szokásától eltérően, nem szállodában, hanem a községi vándorszálláson hált meg. A vándorszálláson megismerkedett egy vándorcipész legénnyel, akit igyekezett rávenni arra, hogy együtt kövessenek el betörést. A cipészlegény először nem akart kötélnek állani, de végül mégis beleegyezett. A következő este, a sötétség leple alatt,

munkához láttak. A betörő a cipészlegényt a kiszemelt villa udvarába állította örnek, ő pedig az esővízes hordóról belépett az egyik földszintes ablakon az épületbe. Az első helyiségben az asztalon egy üveg bort és libasültet talált. Ezeket kiadta az ablakon a társának, hogy az, őrtállás közben, ne unatkozzék. Az egyik szobában a betörő feltört egy szekrényt, abból ezüst tárgyakat csomagolt egy abroszba és azután kimászott az udvarra. Az őrt, a legnagyobb meglepetésére, nem találta a helyén. Nyomaveszett. Még a libasültet és a bort is otthagya. A betörő rosszat sejtve, nem is ment vissza a vándorszállásra, hanem zsákmányával, még azon az éjjelen, átszökött a határon.

Ezért a betörésért sohasem bűnhődött. Két hónap elteltével, az egyik újságban, a következő közleményt olvasta: „Az X... betörés tettese megbűnhődött tetteért. A nyomozó közegek a villától követték a tettes lábnyomait egészen a vándorszállásig. A lábnyomok azonosaknak bizonyultak egy ottlakó vándor cipészlegény nyomaival, aki alibit sem tudott igazolni. A cipészlegény azzal védekezett, hogy egy ismeretlen beszélt rá, hogy a villabetörésnél őrt álljon. Ő néhány perc múlva megbánta tettét és őrhelyét otthagya, visszatért a vándorszállásra. Ártatlan, semmit sem loptott. Az ismeretlen társra vonatkozólag feltett kérdésre a cipészlegény azt adta elő, hogy nem ismeri, azelőtt sohasem látta.“

A bíróság, természetesen nem ült fel ennek a kis mesének. Senki sem engedi magát, mint becsületes ember, egy vadidegen ember által ilyen bűnös tevékenységre rábeszélni. Ahhoz, hogy a „nagy ismeretlen“ bűnbakká tegye, „elfogadhatóbb tények lettek volna szükségesek.“ — Így fejezte be tudósítását a hírlap.

Jegezzük meg ebből, hogy a gyanúsított nem min-

dig és nem mindenben hazudik. Igazat is mondhat. Állítását tehát lelkiismeretesen ellenőrizni kell. A nyomozás itt is megállapíthatta volna, hogy a helyszínre egyirányból két lábnyom vezetett és onnan egy-egy különböző irányban távozott. Azt se lett volna nehéz tisztázni, hogy a vándorszálláson tényleg volt egy ismeretlen ember, akivel a cipészlegény beszélgetett és akire a cipészlegény által adott személyleírás ráillik. Ha mindez megtörténik, akkor a szegény cipészlegénynek nem kellett volna más bűnéért bűnhődnie.

A NYOMOK ELREJTÉSE.

A tettes, hacsak mód kínálkozik arra, törekszik, hogy bűncselekményeinek nyomait eltüntesse. Néha megelégszik azzal, hogy az áruló nyomokat megsemmisíti, máskor ezen túlmenőleg beállítja a helyszínt úgy, hogy az egy más esemény képét mutassa és ezáltal a valóban elkövetett cselekményt leplezze. Gyakori eset az, midőn a tettes a helyszínt felgyújtja, hogy ezáltal nyomokat tüntessen el, vagy pedig, pl. a gyilkosságot tűz által előidézett szerencsétlenségnek tüntesse fel. Emlékszünk a ráckevei közjegyzőgyilkosra, ki cselekménye elkövetése után szintén megkísérelte a helyszínt felgyújtani.

1934 novemberében, Lovasberény község határában történt egy érdekes eset. Egy asszony a szőlőhegyi pincéjében dolgozott. Munka közben a fal rászakadt és agyonnyomta. A helyszín első pillanatra legalább is azt mutatta. Később a nyomozás kétségtelenül tisztázta, hogy az asszonyt nevelt leányának vadházastársa megfojtotta és azután a hullára rádöntötte a falat, hogy ezáltal baleset látszatát keltve, cselekményét leplezze.

Igen érdekesek és tanulságosak a csempészfogások. A csempészek az elrejtés nagymesterei. Elrejtett dolgok felkutatása viszont, házkutatás vagy személymotoszás alakjában hétköznapi teendőink közé tartozik. A csempészfogások ismerete számtalan ravasz elrejtési lehetőségre hívja fel figyelmünket. Ezeket a lehetőségeket természetesen nem csupán a csempészek, hanem egyéb bűnözők is kihasználhatják.

Berlinben 1926-ban a vámigazgatóság csempész-múzeumot létesített, mely a csempészek különböző fogásait szemléltető anyagot foglalja magában. A különböző kettősfenekű bőröndök, hordók, dobozok, kettősfalú tárgyakon — tehát a régismert csempész-eszközökön kívül a múzeum sok egyéb érdekes anyagot tartalmaz.

Szesszcserpezésére szolgáló bádognakánák sorakoznak egymás mellett, melyek tetejét egy-egy fehér zászlócska ékesíti. Ezek a hajóscsempészek eszközei. A szesszel telt bádognakánákra a csempészek sóval telt zsákocsikát akasztanak. veszély esetén a csészét egyszerűen vízbe dobják. A só bizonyos idő múlva (az időt pontosan ismerik) elolvad, a kannák pedig feljönnek a víz színére és fehér zászlócskáikkal hívják fel figyelmét a parton már leselkedő csempészeknek, akik azután a kannákat kihalásszák.

Igen érdekes darabja a múzeumnak egy fából készült vasúti kocsí, melyen piros színnel vannak jelölve az összes elképzelhető elrejtési lehetőségek. A kocsí egy öt évre elítélt és megtért csempész készítménye, aki azt a vámigazgatóságnak ajándékozta. Ez a csempész vasúti kocsik terén szakember volt. Rendező pályaudvaron veszteglő üres kocsikba lopózva, azokba mesterséges rejtehelyeket épített be, melyeket azután a csempészbanda felhasznált.

A nancy—saarbrücken—frankfurti vonalon egy gyorsvonat tetőrésebe épített mesterséges rejtekhelyet fedeztek fel a vámhivatalnokok. A rejtekhelyet maga a rossz idegzetű csempész árulta el, mert a vámenellenőrzés alatt folyton a kocsiszakasz teteje felé pislogott.

Ebből egyébként rámutathatunk arra a szabályra, hogy a kutatást szenvedőt mindig figyelni kell, mert magatartásával gyakran elárulhatja a rejtekhelyet.

A múzeumnak szép gyűjteménye van hamisított adó- és vámjegyekből is. Csempészett dohánynemű dobozára a csempészek egyszerűen ráragasztották az elvámolást tanúsító hamis szelvényeket és azután a dohányneműeket nyiltan árusították.

Az egyik polcon tetszetős külsejű likőrös üvegek sorakoznak, hangzatos, minden jót ígérő címkékkel. A likőrök olyan denaturált szeszből készültek, melyből a hamisítók a denaturáló anyagot vegyi úton kivonták. A gyakorlatban egyébként már az is előfordult, hogy a hamisítók a szeszt a motalkóból vonták ki (mely tudvaleg benzin és szesz keveréke) és abból készítettek szesz italokat. Ezek a készítmények azonfelül, hogy az államkincstárt súlyosan károsítják, az egészségre is veszélyesek.

Nem szokatlan, hogy a csempészek kerékpárok vázának üres részeibe rejtik a csempészarút, ez azonban egyéb bűnjeleknél is szolgálhat rejtekhelyéül. A közel-múltban egyik őrsünk többrendbeli magzatelhajtási ügyben nyomozott és a döntő bizonyítékul szolgáló kateéter a gyanúsított születésznő férjének kerékpárjából, pontosabban, a kerékpár csóvázának belsejéből került elő.

Különlegesség a csempészmellény és a műpocak. Utóbbi az elhízott emberek túlméretezett hasának alakjára kiképzett bádogtartály. Kivájt fakalapács, üreges

botok, kenyér belsejében bádogtartályok, fűrés, melynek feltűnően nagy fogantyúja kivájt üreget rejt magában, üreges sarkú cipők, stb. tarkítják a gyűjteményt. Csempészárut találtak már gyárilag csomagolt kekszes, csokoládés dobozokban, sőt, szabályszerű sörszállítmányban is. Utóbbinál a hordóknak kettős fekeke volt. A hordó nagyobb részében tényleg sör volt, a kettős fenék azonban értékes csempészárut foglalt magában. Ott áll a múzeumban egy csodálatos, 1721-ben készült titkos szekrény. A szekrény titkossága abban rejlik, hogy azt hosszú időn keresztül nem tudták kinyitni, dacára annak, hogy a kulcsa is megvolt, mivel a kulcslyukat sehogysem sikerült felfedezni. A titkos kulcslyukra ezután véletlenül jöttek rá. Az egyik sarokban közönséges fatörzs húzódik meg, belsejében kivájt üreggel, melyet azonban kívülről csak nagyon alapos megfigyeléssel lehet felfedezni. Erdős határrészen a famunkásokat alakító csempészek éveken keresztül ilyen fatörzsekben rejtett csempészárúkkal lépték át a határt.

A gépjárművek korában a gépjárművek a csempésznél is nagy szerepet játszanak. A „Harmadik birodalom” előtti időkben Németország nyugati határán jól megszervezett gépkocsis csempészbandák garázdálkodtak, milliós károkat okozva az államnak. Külön erre a célra berendezett gépkocsikat használtak és felfegyverzett utasaik a csendőrséggel vagy vámőrökkel szűkség esetén harcba is bocsátkoztak.

A csempészgépkocsikon szeges deszkák álltak készenlétben, melyeket alkalomadtán az üldöző hatósági gépkocsi elé dobtak, hátul a rendszámtáblát megvilágító lámpa mellé pedig erős fényű fényszórólámpa volt felszerelve, amellyel az üldözőket vakították. A biztonságot lőréses páncéllemezek szolgáltatták. Egy ilyen csempészgépkocsin különleges, emeltyűnyomásra lebocsátható

villaberendezést találtak, mellyel az úttesten levő akadályokat háritották el. Mindez most már többé-kevésbé a multté, mert az erélyes új uralom a csempészek sorait is erősen megritkította. A gépkocsik tárgyak elrejtésére is számtalan megfelelő helyet nyújtanak: a hűtő, a benzintartály, a gumibroncsok, kettős falú ajtók, a belső kárpitozás rejtett zsebei, stb. voltak eddig a szokásos rejtékhelyek.

A múzeumban egy motorkerékpár-pótülést is őriznek, melybe a valutacsempész nagyobb értékű idegen valutát rejtett el és akart a határon átcsempészni. Rajtavesztett. Ő a börtönbe, a pótülés a múzeumba került.

Nagyarányú csempészes történet egy alkalommal gépek belsejében. Egy kimondottan ipari állam vámhivatalnokainak feltűnt, hogy egy cég nagymennyiségű gépet hoz be az országba egy másik, még hozzá kimondottan mezőgazdasági államból. A felmerült gyanú alapján megvizsgált gépekből azután nagymennyiségű csempészárú került elő.

Két hirhede valutacsempész fogása a következő volt. Mindig éjjel utaztak és a kalauzt megfelelő borralaló nyújtása mellett megkérték, hogy gondoskodjék róla, hogy több útitársat ne kapjanak, mert pihenni szeretnének. A valutát a csempészek fekete zsineggel átkötött fekete papírcsomagokban tartották. Menetközben a fekete csomagot a robogó vonaton életük kockázatásával elrejtették a kocsii tetejének legalkalmasabb részén. A vámvizsgálat után, midőn a vámhivatalnok ráragasztotta minden podgyászdarabjukra az elvámolás megtörténtét bizonyító cédulát, a fekete csomagot lehozták a tetőről és az elvámolt bőröndökbe helyezve, kiszálltak valamelyik állomáson. Végül rajtavesztettek akkor, midőn egyikük még a tetőn foglalatoskodott.

Nagy hasznára válik a bűnözőnek, ha lélektani ismeretei vannak. Ilyenkor, mint ezt az alábbi példa is mutatja, az elrejtést egyszerűen arcátlansággal is lehet pótolni. Egy valutacsempész, mielőtt nagymennyiségű árujával „üzleti“ útjára indult volna, névtelen levélben feljelentette önmagát. A határon természetesen már várták és poggyászával együtt azonnal a motozóhelyiségbe kísérték. Erélyesen tiltakozott, játszott a felháborodást, majd zsebébe nyúlva, elővette tömött krokodilbőr pénztárcáját és azt a vámhivatalnoknak nyújtva, követelte, hogy azonnal győződjék meg a tárca átvizsgálásával az ő ártatlanságáról és hagyják békében, stb. A vámhivatalnok ravasz mosollyal tolta el magától a tárcát azzal a megjegyzéssel, hogy „erre nem vagyunk kíváncsiak; olyan ostobáknak tart bennünket, hogy azt hisszük, hogy a pénztárcájában tartja a valutát?“ Ezután a legnagyobb szakértelemmel és alapossgal megvizsgálták a gyanúsított ruháját, testét, poggyászát, még a cipőtalp és sarok rétegeit is széjjelszedték, de hiába, nem találtak semmit, kénytelenek voltak bocsánatkérések között útjára engedni. A tárcát senkinek nézte meg, pedig a valuta a pénztárcában volt. A házkutatás és személymotozás elemi szabályai közé tartozik, hogy ne csak ravasz rejtekhe-lyek után kutassunk, hanem azt is alaposan átkutassuk, ami nyíltan ott fekszik szemünk előtt, mert számolnunk kell a kutatást szenvedő fent vázolt vagy ehhez hasonló ravaszkodásával.

Néha a valutacsempész — az államok korunkat jellemző gazdasági elzárkózottságának legjellegzetesebb alakja — a siker érdekében a félrevezetés még tökéle-tesebb eszközeihez folyamodik. Egy alkalommal egy kül-földi állam határállomásán a következő jelenet játszódott le. A gyorsvonat poggyázkocsijában vámköteles poggyászdarabokat találtak, melyeknek azonban a vonat

utasai között nem akadt gazdája. A vámtisztviselők ki-kérdezték az összes utasokat, de eredménytelenül. Az egyik elegáns utas egy vidéki kinézésű atyafihoz fordulva megjegyezte, hogy a tulajdonos nevének besűgásával tekintélyes jutalékot lehetne szerezni. „Miért nem jelenti fel maga?“ — kérdezte a vidéki ember gyanakvóan. — „Mert üzleti összeköttetésben állok vele és számomra előnytelen volna, ha megtudná, hogy én jelentetem fel“ — volt a válasz. Az idegen egyben diszkréten rámutatott az egyik utasra, hogy az a keresett poggyász-tulajdonos. A vidéki atyafiban felébredt a kapzsiság, mely tökéletesen elhallgattatta a kezdetben felébredt gyanakvást. Odasomfordált a vámhivatalnokhoz és megmutatta nekik az illető utast. Amint az utas észre-vette, hogy a figyelem reá terelődött, vadul futásnak eredt. A vámhivatalnokok, rendőrök utána. Az így tá-madt zűrzavart felhasználva, a „tippet“ adó elegáns utas csempészvalutával, jól bérelt zsebekkel kényelmesen és háborítatlanul elhagyta a pályaudvart. Az állítólagos poggyásztulajdonos, akit később a vámhivatalnokok dia-dalmasan kísértek vissza a pályaudvarra, természetesen cinkosa volt. A poggyázkocsiban elhelyezett áruk vámtétele, amit meg kellett fizetnie, bele volt kalkulálva a vállalkozás üzleti költségeibe.

Csempészfogások befejezéséül szolgáljon még egy érdekes eset, melynél a véletlen, de egyben kitűnő megfigyelőképesség játszották a főszerepet.

Az angol kikötőkben fokozatosan szigorú vizsgálat-nak vetik alá a Kelet-Ázsiából érkező hajókat. Ennek a célja az ópium és egyéb bódító mérgek csempészésének megakadályozása. Egy alkalommal keletázsiai hajó ér-kezett a londoni kikötőbe. A hajót a vámtisztviselő segéd-közegei társaságában felülről lefelé a legalaposabban át-kutatta, de eredménytelenül. Utolsónak a gépterem ke-

rült sorra, ahol a kutatás szintén nem vezetett eredményre. A vámtisztviselő a gépterenben uralkodó pokoli hőségtől teljesen elkábulva, igyekezett minél előbb a szabad levegőre jutni. Ekkor pillantása egy hőmérőre esett, mely 10 fok Celziust mutatott. Csodálkozott, mert a hőséget legalább 40 fokra becsülte. Rossz gyártmány, gondolta magában. Eközben másik hőmérőre esett a pillantása, ez is 10 fokot mutatott. A szokatlan jelenség most már felkeltette a gyanúját. Összetörte a hőmérőt. A hőmérőben ópium volt. Most már visszaemlékezett arra is, hogy életében még egyetlen hajót sem talált, melynek falait ennyi hőmérő díszítette volna. A többi hőmérő ezután a két elsővel teljesen azonos tulajdonságúnak bizonyult. Egy sem mutatta a tényleges hőmérsékletet, de a belseje valamennyinek tele volt ópiummal.

A csempészek mellett ravaszságban a többi bűnözők sem maradnak el. 1934 júliusában a német rendőrség 12 tagú veszedelmes bankjegyhamisító bandát leplezett le. Egy házaspár kabátjainak újbélése alá bevarrva, ez alkalommal 7000 márka értékű hamis 20 márkás bankjegy került elő.

Nagy feltűnést keltett annakidején Franciaországban a híres Condé-gyémánt ellopása. A gyémántot Chantillyban, a múzeumma átalakított régi Condé-kastélyban őrizték, ahonnan ismeretlen tettesek rejtélyes módon ellopták. A lopást két büntetett előéletű tolvaj követte el, akik azonban a gyémántot, tekintettel arra az óriási feltűnésre, amelyet a lopás keltett, egyelőre nem merték értékesíteni. A két tolvaj egy kis szállodában lakott Párisban. A gyémántot egy szép nagy almába helyezték, az eltávolított magház helyébe. Az almát azután odatették a szoba kandallójának a párkányára. A párisi rendőrség a nagyarányú nyomozás folyamán sorra vette a párisi zűgsszállókat, robek között megfordult a két be-

tőző szobájában, sőt ott gyanú alapján házkutatást is tartott, amely azonban eredménytelenül végződött. A szép nagy almát, amely hivogatóan mosolygott a kandalló párkányáról, senki sem méltatta figyelemre. Ekkor a véletlen sietett a nyomozás segítségére. A szobát takarító szobalány meglátta, hogy az alma rothadni kezd. Sajnálta. Elvégre egy almát megenni nem nagy bűn, ha másé is. Beleharapott, de fogai valami kemény tárgyba ütköztek. Erre széjjelhasította az almát és megtalálta a gyémántot. A különös felfedezésről jelentést tett a szálló tulajdonosának, ki azonnal a rendőrséghez fordult, ahol megállapították a lelet és a Condé-gyémánt azonoságát. A távollevő és mit sem sejtő tolvajokat visszatérésükkor a rendőrség tárt karokkal fogadta. Ebből az esetből a tanulság ugyanaz, mint amelyet a valutacsempész krokodilbőr tárcájából vontunk.

A BŰNJELEK ELREJTÉSE.

A bűnözők nagy leleményességet fejtenek ki abban, hogy a bűnjелеket minél megbízhatóbb helyre rejtésük. E téren a kémeiken kívül a bódítóméreg-csempészek vezetnek. 1933-ban két láda csiga ment át a francia határon. A küldemény már túl is esett a vámvizsgálaton, midőn a vámhatóság névtelen levelet kapott, hogy a csigaküldeményt részesítse különösebb figyelemben. A küldemény szerencsére még ott volt. Az újabb, beható vámvizsgálat megállapította, hogy a csigaházak kivétel nélkül kokainnal vannak megtöltve. A francia vámosok jó fogást csináltak. Összesen tíz kg jutott ebből a veszedelmes csempészáruból kezeik közé.

1934 novemberében a wieni rendőrség lengyel zsidókból álló bódítóméreg-csempészbándát fogott el, amely

évek óta nagymennyiségű heroin nevű bódítómérget csempészett Amerikába. A mérgett minden alkalommal zsidó imakönyvekbe rejtve szállították át a határokon.

A nyugati és keleti nagyvárosok hemzsegnek a bódítóméreg-árusoktól, akik az anyagot a legkülönbözőbb ravasz helyekre rejtik el. Így találtak már bódítómérget vándormuzsikuskok gitárjában, sánta árus mankójában, virágáros nő rózsái közt, házaló ládájának kettős feneké között. Igen szeretik a bódító-csempészek az anyagot tartalmazó podgyászdarabjaikat vasúti ruhatárakban biztonságba helyezni.

Az osztrák csendőrség néhány évvel ezelőtt szökött fegyencet fogott el, aki az elrejtési művészetben túltett mindenkin. A személymotoszás becsületére válik annak a csendőrnek, aki azt megtartotta. A fegyenc szájából három darab 10 schillinges bankjegy került elő. A fegyenc a bankjegyeket egészen apróra összehajtogatta, staniolpapírba burkolta és azután azokat odvas fogaiba helyezte el úgy, hogy azok az ezüst fogtömések látszatát keltették.

*

Istanbulban érdekes körülmények között fedeztek fel egy gyilkosságot. Az egyik külvárosi házban egy özvegyasszonynál élt albérletben egy Osman nevű építőmunkás Nasmie nevű barátnőjével. Egy szép napon a barátnő eltűnt. Osman azt mondta a szállásadónőjének, hogy a leány elhagyta őt. Körülbelül két hét múlva Osman is búcsút mondott háziasszonyának azzal, hogy hazautazik családjához, Trapezuntba. A lakó távozása után a háziasszony nagytakarítást rendezett. Feltűnt neki, hogy a szobában türhetetlenül erős fokhagymaszag terjeng. A szag forrására nem tudott rájönni és a szagot többszöri alapos takarítás dacára sem sikerült megszün-

tetni. Az asszony panaszkodott erről a háztulajdonosnak, ki maga is meglepettette a szobát és úgy találta, hogy a fokhagymaszag a padlódeszkázat rései közül száll fel. Felszakították a padlót és megtalálták alatta a szegény Nasmie holttestét, melyet a széjjelnyomkodott fokhagymák egész tömege borította. Azonnal értesítették a rendőrséget, amely Osman szikratávírral még a Trapezunt felé haladó hajó fedélzetén elfogatta. A gyilkos a fokhagymával az oszlás szagát akarta elnyomni.

IV. FEJEZET.

A BŰNÖZÉS ESZKÖZEI

ÉRDEKES BŰNJELEK.

A rendőrségnél és egyéb bűnügyi múzeumokban minden alkalommal valami újra, érdekesre bukkan az ember. A varsói rendőrség múzeumának igen gazdag és tanulságos anyagában három egészen különös tárgy kelti fel a figyelmet. Az egyik egy két és fél—három m. hosszú rúd, amelynek vége harapófogszerűen két karmokban végződik. A karmok belseje vatelinnel vannak bélelve. A karmok, rendes körülmények között, nyitott állapotban állnak, de egy, a rúd mentén lelógó zsinaggal szorosan összecusukhatók. Ez a rejtélyesnek látszó szerkezet az utcai villanykörte-tolvajok szerszáma, melyel az utcai közvilágítási célokat szolgáló villanykörteket foglalatukból kicsavarják.

A másik darab egy betörő fűrész, amely a „colstock“-hoz hasonlóan apró ízekből van összeillesztve. Becsukott állapotban az eszköz bármely zsebben elfér, nyitott állapotban kb. félméter hosszú fűrész.

A harmadik múzeumi tárgy a legrendkívülibb és talán a maga nemében az egész világon egyedülálló. Ujjas bőrkabát, amelynek egész felülete sűrűn egymás mellett álló, centiméter hosszú hegyes szögekkel van teletűzdelve. Egy betörőé volt, aki „üzleti“ útjain mindig felöltötte a szeges kabátot, hogy menekülése közben senki meg ne tudja ragadni.

A bűnözők kifogyhatatlanok a ravaszságban és leleményességben, hogy egymással, ha letartóztatásban is vannak, érintkezhessenek. Erre mutat a következő eset is.

Egy duisburgi banktisztviselőt, aki nagyobb összeget sikkasztott, letartóztattak és vizsgálati fogságba vettek. Egy darabig vizsgálati fogoly volt a banktisztviselő felesége is, aki a bűnrészesség gyanúja alatt állt, de később szabadlábra helyezték. Az asszony, élve az ügyességtől kapott engedéllyel, hetenként meglátogatta az urát, akivel természetesen kizárólag a börtönszemélyzet jelenlétében és szigorú ellenőrzés mellett beszélgethetett. Ennek dacára több jel amellet szólt, hogy a vizsgálati fogoly állandóan érintkezésben van a külvilággal és valamiképpen módját találja annak, hogy a bűnügyével kapcsolatos — reá nézve fontos — értesüléseket szerezzen, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a bűnvádi eljárás sikerét veszélyeztessék. Sok töprengés, a legszigorúbb ellenőrzés, azt a feltevést tették valószínűvé, hogy a hírcsempészség kizárólag az asszony látogatásai alkalmával történhetik. A látogatások ellenőrzésébe most már bevontak egy szemfüles rendőrtisztviselőt is, aki éles megfigyelőképességével rájött a titok nyitjára. Az asszony ugyanis a látogatások alkalmával mindig tarkaszínű pamuttal hímzett blúzokat viselt. A hímzés behatóbb vizsgálat mellett pontok és vonások művészi egybefoglalásának mutatkozott, amely a „Morse”-jeleket ismerő számára egész hosszú üzeneteket képviselt. A vizsgálati fogoly az üzeneteket egyszerűen leolvasta a blúzról. Nem esett nehezére, mert a háborúban távirászcsoapatoknál szolgált, de az asszonynak sem okozott a hímzés sok fejtörést, mert mint később kiderült, vizsgázott postamesternő volt.

Egy gyilkosságnál a helyszínen meggörbített gombostűt találtak. Talán sohasem találták volna meg a tettest e nélkül a bűnjel nélkül. A nyomozás emberci a tűt mindenkinek megmutatták, míg végre több tanú akadt, aki elmondta, hogy N. N. régi pipájának a kupakja van ilyen gombostűvel a pipa kelyhéhez erősítve. Ez szolgáltatta N. N. ellen az első gyanús körülményt. A tettes az ő személyében derült ki.

Németországban egy alkalommal kosárba csomagolt gyermekhullát találtak. A kosarat kívül-belül aia-
posan megvizsgálták. A fonat közé ékelődő tisztátalanságok között öt parányi gipszdarabocskát találtak, amelyekhez valami zöld festék tapadt. A gipszdarabokat gondosan megőrizték. Egyéb adatok alapján több gyanúsítotthoz jutottak. Ezek egyikénél a házkutatás során két zöldrefestett gipszszobrot találtak. A szobrokról apró részecskék le voltak töredezve. Ezekhez a hiányokhoz a kosár fonatában talált gipsztörmelék tökéletesen hozzátartozott. Még néhány terhelő adatot szereztek be és a gyanúsított beismerő vallomást tett.

A berlini rendőrség bűnügyi múzeumában az egyik üvegszekrényben parányi acélforgács fekszik. Ezt az apró kis bűnjelet kasszafúrással gyanúsított ember ruháján fedezték fel. Az illető tagadta bűnösségét. Az acélforgácsról azt adta elő, hogy az a műhelyében végzett reszelőmunkából származhatott. A szakértői vizsgálat ezt az állítást megcáfolta és bebizonyította, hogy a parányi acéldarabka nem reszelésből, hanem fúrásból ered. A szakértő ezenfelül a megfúrt kassza anyagából való származását is ki tudta mutatni. Ez a jelentéktelennek látszó semmiség, melyet a személymotosztás és személyvizsgálatot végző rendőrtisztviselő éles szeme felfedezett, kriminalisztikai érzéke pedig a szakértőhöz juttatott, a vádlottat nyolc évre a börtönbe juttatta.

A LEGJOBB ESZKÖZÖK.

1921-ben két hivatásos bűnöző, két testvér került hurokra. Végleg, mert olyan kiszabható összbüntetést kaptak, hogy bűnöző pályafutásuk lezárult. Mindketten viharos multra tekintettek vissza. Egész eddigi életük nagymivű betörések, szabadságvesztésbüntetések sorozata volt, amelyet a börtönökből nagy agyafurtsággal és vakmerőséggel végrehajtott többrendbeli szökések tarkítottak. Szakmájuk a betörés volt, de ezenkívül mesterei voltak az ügynevezett homlokzatmegmászásnak is. A betörések szűkebb helyszínére gyakran olyan nyaktörő úton jutottak, hogy teljesítményükkel mint elsőrendű nemzetközi artisták is megkereshették volna a kerényűket. Ez a két jómádár egy alkalommal egészen eredeti úton jutott a legtökéletesebb betörőszerszámokhoz. Hajmeresztő homlokzatmegmászással betörték a rendőrség bűnügyi múzeumába és onnan elemelték az ott oktatási célokra közszemlére tett és hosszú évek fáradságos munkájával összegyűjtött betörőszerszámokat. Következő vállalkozásaikat már ezekkel hajtották végre, mégpedig az eszközök kiváló használhatósága következtében igen jó eredménnyel.

ESZKÖZ-NYOMOK.

A helyszíni nyomok közül előkelő helyet foglalnak el az elkövetés eszközeinek nyomai. Ezekből nem csupán a használt eszköz minemiségére és sajátosságaira, hanem ezek révén az őket használó egyénre (pl. foglalkozása, jártassága, balkezessége, stb.), az elkövetés módjára stb. is lehet következtetni. Bertillon, híres francia kriminalista 1908-ban a betörés nyomaival, illetve az

azokra felépített következtetésekkel bizonyítani tudta, hogy a betörést nem egy, hanem két személy követte el.

Egy Rémy nevű bankárt szobájában holtan találtak. Baltacsapások oltották ki az életét. A gyilkosok a szomszédos szobában egy redőnyzáros íróasztalt feltörték. A gyilkosság alapos gyanújával terhelten letartóztatták az áldozat Renard nevű komornyikját és Courtois nevű háziszolgáját. Courtois beismerő vallomást tett és azzal védekezett, hogy Renard bujtotta fel. Renard segített is neki az íróasztalt feltörni. Renard mindent tagadott. Bertillon feladata az volt, hogy Courtois vallomásának helytállóságát a nyomok segítségével ellenőrizze. Bertillon megállapította a nyomokból, hogy az íróasztalt három különböző szerszámmal törték fel: egy kertész-késsel, egy lakatosvésővel és egy asztalosvésővel. Az asztalosvésőt csupán az íróasztal baloldalán alkalmazták. Az íróasztalnak ezt az oldalát Courtois beismerése szerint ő tartotta.

Bertillon kimutatta, hogy

1. a meglehetősen keskeny és vékony kertész-késsel történt az első betörési kísérlet,
2. hogy az egyik oldalán megemelt redőny ékelődött, megakadt,
3. hogy egyidejűleg mind a két oldalon kellett dolgozni, hogy a redőny ékelődését elkerüljék és hogy az oldalvájatokban a redőny egyenlő futását biztosítsák; ennél a munkánál az asztalosvésőt a baloldalon, a lakatosvésőt a jobboldalon használták fel,
4. hogy az íróasztal mozgott volna, ha Courtois mindkét kezében egy-egy szerszámmal dolgozott volna, még akkor is, ha a munkaközben testével az íróasztalt a falhoz szorítja,
5. hogy az íróasztal fiókjának tartalma az elmozdulás, majd ennek megakadályozása következtében össze-

vissza hanyódott volna, már pedig az nem következett be.

Végkövetkeztetés: az írásztalt feltétlenül két embernek kellett feltörnie, mégpedig azon a módon, ahogy azt Courtois előadta. Courtois előadását a nyomok mindenben igazolták.

Ehhez a remek kriminalisztikai következtetéshez még azt fűzöm hozzá, hogy a tanuk, sértett, gyanúsított előadásának ellenőrzésére mindig az objektív leletek (nyomok, bűnjelek) nyújtják a legmegbízhatóbb módot.

A TOLVAJKULCS.

Modern betörők ma már nem használnak közönséges meggörbített vasból vagy drótból készített tolvajkulcsokat. Az új tolvajkulcs közönséges kulcs, melynek a „szakállat” ólomlapocskra helyettesíti. Ezt a tolvajkulcsot a betörő beilleszti a zárba és lassan megfordítja. Ott, ahol az ólomlapocskra erősebb ellenállásra talál, a puha fém enged, hajlik. Ahol az ellenállás gyengébb, ott az ólomlap azt elnyomja. Ilyenformán ez az új tolvajkulcs a zárban automatikusan utánzott kulccsá alakul át és teljesen hangtalanul nyitja a zárat. Ha valamely zár felnyitásánál ilyen tolvajkulcsot használtak, a szakértői vizsgálat a zárrészekhez tapadó ólomrészecskéket ki tudja mutatni.

A REPÜLŐGÉP.

A bűnözés halad a korrallal. Figyeli a tudomány és a technika új vívmányait és ha ezek olyanok, amelyeket saját céljaira fel tud használni, azonnal kinyújtja utána a kezét. Itt van pl. a rádió. Amennyire hasznos a köz-

biztonsági szolgálatban, ép olyan jó szolgálatokat tesz a bűnözőknek. Gondoljunk pl. a kémre, akinek azelőtt ezer veszély közepette, a legagyafurttabb módszerekkel kellett hirananyagát a határon átcsempésznie. Ezt ma egy titkos rövidhullámú adóállomás megfelelő rejtjelzés mellett egyszerűbben és megbízhatóbban elintézi. Persze csak addig, amíg az állomást fel nem fedezik és ki nem emelik. A repülőgép, korunk második csodája, szintén érdekli a bűnöző világot. Nálunk Európában eddig talán csak menekülésre, csempészetre, tiltott propagandacélokra (röpiratszórás) és kémkedési célokra használták fel a bűnözés terén.

Amerikában a bűnözés jóval fejlettebb. Ott a szervezett, bandákba tömörült bűnözők vannak divatban. A bandák gyakran igen tekintélyes üzleti tőkével rendelkeznek, úgy, hogy vállalkozásaiknál a legköltségesebb eszközöket is igénybe vehetik. Így ma már az amerikai bűnözők a repülőgépet is intézményesen szolgálatukba állították. A csempészbandák a repülőgépet rendszeresen használják, még pedig saját repülőgépeiket. A csempészárut a repülőgépen szállítják át a veszélyes zónán, így elkerülik az ellenőrzést. Az árut azután előre megbeszélt helyen ejtőernyős csomagokban egyszerűen ledobják. A banda másik része már vár a megbeszélt helyen és a csempészárut száguldó gépkocsikon szállítja tovább. A banda területileg széjjellszórt részei közt a jól bevált rövidhullámú rádiókészülék megbízhatóan fenntartja az állandó összeköttetést.

Bensonban (Minnesota állam) banditák bankot raboltak ki. Magukkal vittek mintegy félmillió dollárnyi készpénzt. A nyomozás nem sikerült, mert a banditák nyomai, nem messze a várostól, eltűntek. Később a kibocsátott személyleírások alapján a rendőrség elfogta a banda tagjait, de azok a rablás idejére kifogás-

talán alibit igazoltak. Több kifogástalan tanuval bizonysították ugyanis, hogy a betörés délutánján a helyszíntől nagy távolságban fekvő St. Paul városában tartózkodtak. Bensonba az utat sem vonaton, sem autón nem járhatták meg olyan rövid idő alatt, mint amennyi igazolatlan hézagot a gondos nyomozás az alibiben talált. Valamelyik rendőrtisztviselő ekkor feltevésenként a repülőgépre gondolt. A feltevés helyesnek is bizonyult. Megállapították, hogy a banda oda-vissza saját repülőgépén tette meg az utat.

Beverley városának határából egy dúsgazdag amerikai ember úrilakából egynegyedmillió dollár értékű ékszert loptak el. A betörés mesteri munka volt. Később kiderült, hogy a betörők saját repülőgépről, amellyel folyton a környéken keringtek, napokon keresztül figyelték a házat és a környéket és több fényképfelvételt is készítettek. A banda tehát a cselekvés előtt formális „légi felderítést” végzett.

A MÉRGEK.

1933. évben a nyuganémetszági Bielefeld városban egy Müller nevű asztalosmester, feleségével együtt, mérgezési tünetek között súlyosan megbetegedett. A kórtünetek arzénmérgezésre mutattak. Midőn Müllerék a kórházban magukhoz tértek, Müller előadta, hogy megbetegedésük napján „minta értéknélküli” küldeményt hozott részükre a posta. A mintaküldeményben kenőmájás-hurka volt. Megízlelte, s mivel igen jónak találta, a küldemény felét feleségével együtt elfogyasztották. Este azután mindketten görcsöket kaptak, rosszul lettek és eszméletüket veszítették.

A rendőrség a kenőmájás-hurka maradványait a bírósági vegyészszel megvizsgáltatta. A vegyész a hurkában nagymennyiségű (14.5 gr.) arzént talált.

A nyomozás az indító ok kutatásából indult ki. Kinek lehetett oka, érdeke Mülleréket láb alól eltenni? Mülleréknek, mint jámbor polgárembereknek, nem igen voltak ellenségei. Hosszas kutatás után nézeteltérésből kifolyólag Müllerék polgári perben állanak Margarete Schulte 36 éves helybeli tanítónővel. Ez a per olyan jelentéktelen volt (Müller előadása alkalmával nem is tartotta érdemesnek megemlíteni), hogy alig lehetett feltételezni, hogy gyilkosság indítóokául szolgálhasson.

A tanítónő büntetlen előéletű volt. A rendőrség mindezek ellenére foglalkozni kezdett a tanítónő személyével. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a tanítónő a közelmúltban nagyobb mennyiségű arzént szerzett be, hogy azzal az éjszakai nyugalmát zavaró kórbormacsákat elpusztíthassa. A nyomozás megállapította, hogy a tanítónő tényleg meg is mérgezett több macskát, de a vásárolt arzénmennyiség hova fordításáról nem tudott pontosan elszámolni. Juthatott belőle a Müllerék májashurkjába is.

Mivel a tanítónőnél az indító ok és az elkövetés esz-közének birtoklása ilyenképpen bizonyítható volt, a rendőrség letartóztatta és átadta az ügyészségnek. A tanítónő tagadott. A főtárgyaláson az írásszakértők határozott véleményt adtak arra vonatkozólag, hogy a Mülleréknek küldött mintaküldemény címzése a tanítónő kezétől származik. Tekintettel arra, hogy Müllerék felgyógyultak, az esküdtbíróság a tanítónőt csupán gyilkosság kísérletéért ítélte el 5 évi fegyházra.

Az alábbiakban néhány méreggel, de szokatlan módon elkövetett gyilkosságot ismertetünk.

A quietoi érseket az áldozóborba kevert méreggel gyilkolták meg. Egy apát áldozóborába, a kis áldozókanába strichnint tettek. A pap érezte a keserű ízt, de mégis kiírította. Egy orvos, dr. Palmer, betegének mérget adott morfiumpirulákban. Egy másik berni orvos, dr. Danner, betegének a mérget „chininesbor“ nyújtásának ürügye alatt adta be. Egy Hoosford nevű gyilkos a mérget unokanővérének, akit teherbe ejtett — mint magzatelhajtó szert küldte. Ismeretes, hogy Hofrichter osztrák főhadnagy előtteseinek, akiket el akart láb alól tenni, mérgezett labdacsokat küldött azzal, hogy azok a férfierőt növelik.

S. Mária, egy brünni tisztviselőcsalád gyermeke, mint gépiróleány kereste a kenyerét. A csinos fiatal leányt a férfiak körülrajongták, de különösen egy K. J. nevű gyógyszerész udvarolt neki hevesen. A leány tudni sem akart a szerelmes gyógyszerészről, aki szerelmével formálisan üldözte. A gyógyszerész szerelme így lassanként gyűlöletté változott át. A leány egy szép napon betegeskedni kezdett. Minden jel mérgezésre mutatott, de sehogy sem tudtak rájönni, hogy milyen méreg és milyen úton jutott a testbe. A megoldást a véletlen hozta. Valamelyik családtagnak egy alkalommal feltűnt, hogy a leány írógépének egyik billentyűje különös módon világít. Mint a világító számlapú órák mutatói és számai. Megvizsgálták a billentyűt. Az elemzés megállapította, hogy a billentyű rádium-chlorbárium oldattal van preparálva. A különös mérgezési tünetekre nézve itt volt a megoldás. A szálak egyenesen a gyógyszerészhez vezetnek, aki cselekményét beismerte. A visszautasított, önértében, hiúságában vérg sértett szerelmes ilyen módon állt bosszút. A billentyűket méreggel kente be, amelyet

a leány gépirás közben az ujjával felszedett. A mérget ilyen úton apró adagokban jutott állandóan a szervezetbe. A leányt sikerült kigyógyítani, a gyógyszerésznek pedig gyilkosság kísérlete miatt kellett a bíróság előtt felelnie

BÓDÍTÓMÉRGEK.

A bódító mérgek élvezete talán olyan régi, mint maga az emberiség. Már Homeros megírta, hogy a trójai hősök „nephentest“ vettek be és azután, sebeikkel nem törődve, lelkesen vetették magukat az öldöklő csatába. A nephentest az egyiptomi király küldte ajándékba Szép Helénának. Minden valószínűség szerint hasis lehetett, egyike a ma is divatos kábítószereknek.

Ezeknek a szereknek az élvezete különösen a múlt nyugaton sohasem vált olyan nagyméretűvé, mint az 1914—18. évi világháború után. A háborút követő évek politikai, társadalmi, gazdasági megrázkódtatásai nagy igényeket támasztottak az emberek idegrendszerével szemben. Sokan, különösen a gyengébb idegzetűek, valami elterelő hatás után vágytak. Ezek között az emberek között van olyan, aki beéri idegbizsergető detektív- vagy egyéb rémregények olvasásával, a másik mérték nélkül iszik vagy dohányzik, de vannak olyanok is, akiknek mindez nem elegendő és kezüket a bódító mérgek: ópium, morfium, kokain, heroin, hasis után nyújtják ki.

Bűnözésre hajlamos emberek viszont hamarosan felismerték azt az óriási kereseti lehetőséget, amely a bódítószerezénylőknek bódítószerekkel való ellátásában rejlik. Ezt az üzletet azonban csak illegális, bűnös úton lehet folytatni, mert a világ összes államai felismerték azt a szörnyű rombolást, amelyet a bódítószerek élvezete,

mind testi, mind erkölcsi szempontból, a velük élő egyénre és így közvetve az egész nemzetre jelent és ezért mindenhol szigorú törvényekkel igyekeztek a bódítószerekkel való kereskedelem ellen védekezni. Mivel az elszigetelt védekezés nem vezetett eredményre, annál kevésbé, mert az egyes államok törvényei a túloldalon nemzetközileg szervezett csempészbandákkal találták magukat szemben, az államok később már nemzetközi megállapodásokkal és intézményekkel igyekeztek a harcot sikeressé tenni.

A bódítószercsempészet elleni nemzetközi küzdelem megszervezésével a népszövetség is állandóan foglalkozott. Talán az egyetlen érdemleges munka, amelyet végzett.

Ma a bódítómelegcsempészet már korántsem virágzik annyira, mint csak néhány esztendővel ezelőtt is. Akkoriban napirenden volt, hogy az európai államokban a vámhatóságok és a közbiztonsági szervek nagymennyiségű különböző bódítószert foglaltak le. Hol épületekben, hol hajókon, hol vonaton, gépkocsikban. A bódító mérgek rejtekhelyeül a legravaszabbul kiagyalt mesterseges rejtekhelyek szolgáltak. Az üreges sétatálcá, a kettősfenekű bőrönd és ehhez hasonló a közönségesebbek közé tartoztak. Egy alkalommal Marseille-ben nagy rakomány borszállítmányt vettek a vámközegek őrzetbe. A boroshordókban, a borban, ugyanis vízhatlan bádogdobozok voltak, tele ópiummal. Akadt olyan hajóskapitány, akinek a hajóján az összes hőmérők higanytartálya, higany helyett kokainnal volt megtöltve. Erre úgy jöttek rá, hogy a hajó összes helyiségében, akár a forró gépházban, akár a hűvös fedélzeti folyosón, mindenhol ugyanazt a hőmérsékletet mutatták. Másik alkalommal a vámhatóság olyan szállítmányra bukkant, amelyben a bódító mérgek zsidó imakönyvek belsejében volt elrejtve.

A bódítószercsempészet igen nagy jövedelmet biztosít, mert a bódítószerek rabjai minden árat megfizetnek, hogy hozzájuk juthassanak. A jövedelem viszont a csempészek számára korlátlan anyagi befektetési lehetőséget nyújt. Nem lehet semmi elég költséges ahhoz, hogy a csempészszervezetek be ne szerezzék, ha az bűnös munkásságuk eredményességét, vagy leplezését előmozdítja.

A közbiztonsági szerveknek ezek a jólszervezett, agyafurt, okos, művelt emberek vezetése alatt álló és anyagiakkal korlátlanul rendelkező szervezetekkel szemben igen nehéz volt sikert elérni. A rendőrség gyanúját rendszerint a sok utazgatás, a jövedelemmel arányban nem álló költséges életmód keltette fel. A bódító-mérgefogyasztóktól természetesen nem várható segítséget. Rendszerint hosszú, néha évekig eltartó szoros figyelmű munka tudta csak az eredményt meghozni. A cél természetesen mindig az volt, hogy a nyílt nyomozásnál az egész szervezet teljes egészében leleplezhető és a bódítószerkészlet is kézrekeríthető legyen. Ennek érdekében a nyílt fellépéseket különös gondossággal és aprólékossággal terjedő részletességgel kellett kidolgozni és előkészíteni. Nagy segítséget nyújtott a nyomozásoknak, különösen a kapcsolatok megállapításánál, hogy ma már minden államban pontos nyilvántartásokat vezetnek a bódítószercsempészetben gyanús emberekről. Wienben székel a bűnügyi rendőrség állandó nemzetközi bizottsága, amelynek viszont a nemzetközi viszonylatban ismert bódítószercsempészetben gyanús egyéneket tartalmazó nemzetközi nyilvántartása van.

Az általános erkölcsi és testi romboló hatásán kívül, a bódítószerek egyéb vonatkozásban is hatással vannak a bűnözésre. Így például a bódítószerek rabjai, akiknél a mérgek hatását már megtette, nem igen tudnak különbséget tenni a jó és a rossz között. Ezek a beteg emberek

csalástól, sikkasztástól, hamisítástól, betöréstől, de gyilkosságtól sem riadnak vissza, ha másképp nem tudnak a megszokott méregadagjukhoz jutni.

Miként az egészséges erdei fának megvan az élősdije, pl. a fagyöngy alakjában, úgy a bódítószervezőknek és a bódítószercsempészeknek is megvannak a maguk élősdiei. Gyakori eset pl., hogy álbódítószérarusok csapják be a fogyasztók egész sorát azzal, hogy a kokainistáknak borsos áron szódabikarbónát és cukorból álló keveréket adnak el kokain helyett. A vásárló a vásárlás alkalmával természetesen nem győződhet meg arról, hogy valódi bódítómerget kapott-e, mert a üzletet mindig titokzatos körülmények között és a rendőrség közbelépésétől való félelem közepette kötik meg. Másrészt, mint említettem, a csempészeknek is megvannak a maguk élősdiei.

Néhány évvel ezelőtt Bruxellesben is működött egy ilyen banda. Tagjai vendéglősök, mulató- és kávéház-tulajdonosok voltak. Előfordult gyakran, hogy bódítószér-ügynök kereste fel őket helyiségeikben és áruját kínálta. Első alkalommal mindig felháborodva kiutasították. Míddőn az ügynök újból visszatért, akkor már engedékenyebbek voltak és meg hagyták magukat győzni az ügynök rábeszélő érveléseitől. Hajlandóknak mutatkoztak egy bizonyos napon és egy bizonyos helyen, rendszerint éjjeli időben valami erdőben vagy parkban nagymennyiségű árut átvenni. Az ügynök megőrült a jó kereseti lehetőségnek és a találkahelyen bódítószerral telt bőrönddel jelent meg. A vásárlók az árut átvették. Ekkor a bandához tartozó két-három ember, „mint rendőr“, pisztollyal a kezében előlépett a bokrok mögül, „tetten érte“ őket, a bódítószert őrizetbevette, majd a tettenérteket felszólította, hogy menjenek előttük a rendőrségre. Útközben a vásár részesei könyörögni kezdtek az áldetekíveknek, akik hosszabb rábeszélés után jószívűeknek mutatkoztak,

a foglyok előállításától eltekintettek, de az őrizetbevett bódítószert természetesen megtartották maguknak.

Máshol magánemberektől bérelt sportrepülőgépeken szállítják, a készleteket nagy bankok pánccélkamráiban (safe-jeiben) helyezik el. A konstantinápolyi rendőrség nagymennyiségű bódítómerget talált egy istambuli bank pánccélsekreányében. Más alkalommal a csempészek pánccélsekreányt szállítottak vasúton. A bódítómerg a pánccélsekreány ajtajába volt elrejtve. Legérdekesebb és legleleményesebb azonban annak a bódítómerg-csempészbándának eljárása volt, mely a mérget szállítására postagalambokat használt fel. Egy szép napon az egyik francia katonai postagalambállomás galambdúcába idegen postagalambok szálltak be. A francia katonák megnézték a galambokra erősített kis fémtokocskákat, melyek rendszerint jelentések befogadására szolgálnak és azokban valami fehér port találtak. A vizsgálat megállapította, hogy a fehér por kokain. Egy repülőgép felszállt és a postagalambállomás felett keringett, azután az idegen galambokat kibocsátották. A repülőgép követte a galambokat és megállapította azt a házat, ahová a galambok leszálltak. A megtartott házkutatás és a további nyomozás fél Európára kiterjedő bódítómerg-csempészbanda leleplezéséhez vezetett, melynek feje egy Spanyolországban élő gazdag, köztisztelőben álló spanyol ember volt.

Hogy mennyire jövedelmező a bódítómerg-csempészet, arra szolgáljon a következő eset, például. A brémai büntetőtvényszék egy ilyen csempész bűntügyét tárgyalta, aki 19 kilogramm morfiomot akart a „Bremen“ nevű hajón Amerikába csempészni, de rajtavesztett. Az ópium rendes, nagybani beszerzési ára kilogrammon-

ként 770 márka, az eladási ára kicsinyben, a legális kereskedelemben 3500 márka, az illegális kereskedelemben azonban a beszerzési árnak 20-szorosát is el lehet érni. Ha tehát a csempész a morfium kilogrammját 770 márkáért vásárolta, siker esetén, 19 kilogrammon, kereken 300.000 márkát nyerhetett volna, ami kb. 400.000 pengőnek felel meg. Pedig ez a csempész a szerényebbek közé tartozik, a nagy bandák jóval nagyobb mennyiségeket forgatnak.

BACILLUSOK.

A katonai irodalomban gyakran találkozunk a „bacillus háború” rémével. Emelegetik, mint a hadviselés egyik lehetséges eszközét. Erre az embertelen eszközre eddig a valóságban még nem került sor. Remélhetőleg nem is fog. A modern bűnözők azonban nem riadnak vissza attól, hogy ezt a veszedelmes eszközt saját bűnös céljakra felhasználják. Azt már leírtuk ezeken a hasábozon, hogy egy győrmegeyi korcsmáros a feleségét a reggeli kávéba kevert tüdővész bacillusokkal akarta másvilágra segíteni. Most álljon itt egy másik eset példaként.

Wienben 1933. évben az ottani pathológiai intézetben egy fényképész, aki a laboratóriumban volt alkalmazva, világító gázzal megmérgezte magát és meghalt. Ugyanakkor az intézet egyik gépiró kiasszonya súlyos hastifusz és paratifusz betegségben megbetegedett. A fényképész életében a gépiró kisasszonyt állandóan üldözte szerelmével, aki azonban nem hallgatta meg őt. A fényképész öngyilkossága előtt a gépirókisasszonyt villásreggeli idejében vajjas zsemlyével kínálta meg. A vajba előzőleg a laboratórium bacillus tenyészetéből ellopott tifusz és paratifusz bacillusokat kevert. A leány a

vajjas zsemlyét megette, súlyosan megbetegedett és alig lehetett megmenteni az életnek.

A bűnözés halad a korrall. A kor vívmányainak mind-egyikét kihasználja a maga céljaira. Ezt teszi a csaló, a betörő, de a gyilkos sem marad el és ha megvan a hozzávalója, szívesen felcseréli a régi, erőszakos és alkalmazójukat rendszerint eláruló eszközöket, a modern tudomány eszközeivel.

Erich Wulffen dr., hírneves német kriminalista és kriminalpsychológus könyveiben az úgynevezett „tudományos gyilkosságok” következő jellemző eseteit találjuk felsorolva. Akadtak gyilkosok, akik az indiai kobrakígyó feltétlen halált okozó mérgeivel küldték el áldozatukat a másvilágra. Mások áldozataiknak azzal az ürügyel, hogy orvosságot adnak be, laboratóriumokban kitenyésztett bacillusokat nyújtottak ostyába burkoltan. Egy gyilkos tettét a pápaszemes kígyó mérgebe mártott tüvel követte el. Egy orvos, aki örökséghez akart jutni, az útjában álló család kútját tifuszbacillusokkal mérgezte meg.

1934-ben Indiából hozta a táviró ilyen tudományos eszközökkel elkövetett gyilkosság hírért. Kalkuttában (Keletindia) meghalt egy Pande nevű dúsgazdag hindu. Fiát, Benoyandrát a hátrahagyott végrendelet módfelett elkésztette. Azt hitte, hogy atyja egész vagyonát öröklí. Ezzel szemben a végrendelet őt és Ameranda nevű mostohafivérét egyenlő arányban részesítette az örökségben. Benoyandrában megfogalmazott az a bűnös szándék, hogy a teljes örökséget mostohafivére élete árán is megkaparintja. 1933 júliusában megjelent a pestiskutató állami intézetben és kísérleti célokra pestisbacillusokat kért. Kérésével, mint magánembert, természetesen elutasított-

ták. Benoyandra most már egy orvos barátját használta fel a céljaira, akinek kísérleti laboratóriuma volt. Benoyandra egyszerre szenvedélyes érdeklődést mutatott a laboratóriumi munkák iránt. Minden szabad percét barátja laboratóriumában töltötte és ott segédkezett. Valami előtte ismeretlen bacillusokat megfelelőeknek vélt céljainak. Ki is próbálta őket egy patkányon. A patkány megdöglött. Most már hozzálátott terve végrehajtásához. Aranykeretű pápaszemet vett és a pápaszem nyergét bekente a kérdéses bacillustenyészettel. Ezután felkereste mostohatestvérét és születésnapja alkalmából megajándékozta őt a pápaszemmél. A mostohatestvér boldogan fogadta fivérét és örömmel illesztette az ajándékpápaszemet az orrára. Benoyandra azon üreggyel, hogy a pápaszem ferdén áll, erőszakos mozdulattal rányomta a pápaszemet Ameranda orrára úgy, hogy a bőr az orrnyeregben megsérült. Néhány óra múlva Ameranda szörnyű kínok között megbetegedett. Csupán erős szervezete és az orvostudomány mentette meg az életnek. Tetanuszfertőzést kapott. A szemüveg és a fertőzés közötti okozati összefüggésre senki sem gondolt.

Benoyandra azonban ekkor sem adta fel a játékot. Most már pestisbacillusokkal igyekezett célját elérni. Orvosok társaságát kereste és idővel sikerült is neki ezek között olyant találni, aki révén pestisbacillus tenyésztéshez jutott. Hosszú ideig tétlen maradt, mostohafivérét kerülte, nehogy később a gyanú reá terelődjön. Egy alkalommal mostohafivére útra készült. A vasúti jegypénztárnál nagy tolongás volt. Ezt kihasználta Benoyandra, mostohafivérét egy pestisbacillusokkal fertőzött tüvel megkarcolta. A szerencsétlen ember a karcolás okozta csekély fájdalmat a nagy tolongásban és az utazási láz közepette észre sem vette. Néhány nap múlva halott volt. Benoyandra elérte a célját, mostohafivére

után örökölt. Talán örökké titokban maradt volna gaztette, ha egy névtelen levél fel nem hívja rá a rendőrség figyelmét. A megindult nyomozás során kiderült, hogy Benoyandra egy alkalommal már sikertelenül igyekezett pestisbacillusokhoz jutni. Rövidesen beismerő vallomást tett és büntetését, az orvost is megnevezte.

Valaki azt kérdezhetné, hogy minek az ilyesmit leírni, nálunk ilyen még úgysem történt. Eltekintve attól, hogy ezt ilyen határozott formában nem mernénk állítani, nekünk nem a múltba, hanem a jövőbe kell tekintenünk. Ami nem volt tegnap, azt meghozhatja a holnap.

Erre vall egyébként egy hasonló eset, amelyet a székesfehérvári nyomozó alosztály nyomozott. Egy győrvidéki falusi korcsmáros feleségét el akarta tenni láb alól. A tervezett gyilkosság végrehajtására egészen szokatlan eszközhöz folyamodott. Egy ismerősének megbízást adott, hogy szerezzen számára tüdővésztes embertől származó köpetet. Az ismerős jópénzért több ízben szállította is az anyagot, amelyet a korcsmáros kávéba keverve megetetett a feleségével. A szerencsétlen asszony felett azonban Isten örködött. Erős szervezete ellentállt, nem történt semmi baja, úgy, hogy az elvetemült korcsmárosnak csupán gyilkosság kísérletéért kell felelnie.